

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

MAGISTERSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2013 – 2015

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Silvie Otayek

Vliv syrského konfliktu na Libanon

Praha 2015

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Libor Svoboda, Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

MASTER COMBINED (PART TIME) STUDIES

2013 - 2015

DIPLOMA THESIS

Silvie Otayek

Syrian conflict and his influence on Lebanon

Prague 2015

The Master Thesis Work Supervisor: Mgr.Libor Svoboda Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 20. 2. 2015

Silvie Otayek

Poděkování

Dříve než se seznámíte s obsahem předložené diplomové práce, ráda bych poděkovala vedoucímu práce Mgr. Liboru Svobodovi, Ph.D. za odborné vedení a cenné rady, které mi předával při konzultacích v průběhu psaní mé diplomové práce.

Anotace

Předkládaná práce se věnuje problematice dopadů občanské války v Sýrii na libanonskou společnost. Jejím cílem je analyzovat dopady ozbrojeného konfliktu v Sýrii na životy libanonských občanů, na politický systém a na socioekonomický vývoj státu, a na základě diskuse s vybranými předními odborníky na danou problematiku a dalšími zainteresovanými stranami – libanonskými občany a syrskými uprchlíky - navrhnout možná opatření, která povedou ke stabilizaci situace v Libanonu. Cíle práce bylo dosaženo prostřednictvím kvalitativního dotazníkového šetření, jehož výsledky jsou prezentovány formou diskuse o přítomnosti syrských uprchlíků v Libanonu a jejich dopadech na oblast bezpečnosti, ekonomiky a sociální sféry. Závěrečná kapitola práce je věnována doporučením, která jsou stanovena na základě zjištěných skutečností.

Klíčové pojmy

Libanon, Sýrie, uprchlík, společnost, dopad, konflikt, bezpečnost, Libanonci

Annotation

The presented work deals with the topic of the impact of the civil war in Syria on Lebanese society. Its aim is to analyze the impact of armed conflict in Syria on the lives of Lebanese citizens, the political system and socio-economic development of the state. On the base of discussions with chosen experts and the other concerned persons – Lebanese citizens and Syrian refugees – possible measures that should lead to the stability of the situation are proposed. The aim was achieved through a qualitative survey, whose results are presented as a discussion about the presence of Syrian refugees in Lebanon and their impact on security, economy and social sphere. The final chapter then brings the recommendations which are stated on the findings.

Key words

Lebanon, Syria, refugee, society, impact, Conflict, security, Lebanese.

OBSAH

Úvod.....	9
1 Současný politický systém Sýrie	13
1.1 Damašské jaro	13
1.2 Analýza politického systému	15
2 Syrský konflikt	16
2.1 Důvody aktérů syrské společnosti vedoucí k vnitrostátnímu konfliktu ..	16
2.2 Důsledky syrského konfliktu	21
3 LIBANON.....	26
3.1 Národnostní a náboženské složení Libanonské republiky	27
3.2 Historické události formující vztahy mezi Sýrií a Libanonem.....	31
3.2.1 <i>Izraelsko-palestinský konflikt.....</i>	<i>32</i>
3.2.2 <i>Devadesátá léta</i>	<i>34</i>
3.2.3 <i>V novém tisíciletí.....</i>	<i>35</i>
PRAKTICKÁ ČÁST.....	39
4 Metodologie práce.....	39
4.1 Volba výzkumné strategie	40
4.2 Metodologie kvalitativního výzkumu (tedy použité techniky)	41
5 Diskuse (výsledky výzkumného šetření)	43
5.1 Syřané v Libanonu	43
5.2 Dopady přítomnosti syrských uprchlíků na libanonskou společnost.....	48
5.2.1 <i>Oblast bezpečnosti.....</i>	<i>48</i>
5.2.2 <i>Ekonomika</i>	<i>50</i>
5.2.3 <i>Sociální sféra</i>	<i>55</i>
5.2.4 <i>Shrnutí situace – predikce budoucího vývoje.....</i>	<i>58</i>
6 Doporučení	61
6.1 Oblast bezpečnosti.....	61
6.2 Ekonomická oblast	63

6.2.1	<i>Zaměstnanost</i>	63
6.2.2	<i>Oblast zdravotního a sociálního zabezpečení a vzdělávání</i>	64
6.3	Sociální sféra	66
	Závěr	68
	Seznam použitých zkratek	72
	Seznam použitých zdrojů	73
	Seznam grafů a obrázků	79
	seznam příloh	80

ÚVOD

Na poli nejrůznějších bezpečnostních studií, mezinárodních vztahů, politologie, sociologie a dalších příbuzných disciplín je tradičně velká pozornost věnována dopadům ozbrojených konfliktů na rozvoj jednotlivých regionů. Předkládaná diplomová práce se věnuje jednomu z nejdiskutovanějších témat současnosti – problematice syrských uprchlíků na území Libanonu.

Tuto problematiku autorka zvolila z toho důvodu, že je přesvědčena o tom, že současná situace v Libanonu je dále neudržitelná. To může posoudit díky tomu, že v Libanonu dlouhodobě žije, o problematiku se zajímá - studuje místní tisk a je také v kontaktu s několika odborníky na problematiku dopadů syrského konfliktu na libanonskou společnost.

Libanon ve své samostatné historii představoval z hlediska stability politického režimu vždy problematické území, na kterém žilo a dodnes žije vedle sebe několik národností, které vyznávají různá náboženství. Je součástí tzv. Blízkovýchodního regionu, který Západní svět obecně považuje za problematický, jelikož od konce druhé světové války zažívá neustálé války a nepokoje. V současné době jsou pro Libanon nejpalčivější zřejmě dva okruhy problematiky, a sice neustále sílící tendence radikálních islamistů prosadit vznik a rozšiřování působnosti jednotného islámského státu, což ohrožuje samostatnost Libanonu a jeho politickou stabilitu a občanská válka v Sýrii, která trvá již tři roky a má jednoznačně mezinárodní přesah. Pro Libanon je nejvýznamnějším důsledkem občanské války v sousední zemi příliv mnoha syrských uprchlíků a destabilizace vlastního politického a socioekonomického systému.

Cílem této práce je analyzovat dopady ozbrojeného konfliktu v Sýrii na životy libanonských občanů, na politický systém a na socioekonomický vývoj státu a na základě diskuse s vybranými předními odborníky na danou problematiku a dalšími zainteresovanými stranami – libanonskými občany a syrskými uprchlíky - navrhnout možná opatření, která povedou ke stabilizaci situace v Libanonu. Autorka přitom vychází z hypotézy, že syrský konflikt nebude v roce 2015 ještě ukončen a zájem syrských občanů o azyl v Libanonu bude neustále stoupat.

Diplomová práce je rozdělena do pěti kapitol.

Autorka je přesvědčena, že k tomu, aby čtenář rozuměl, jakým způsobem konflikt v Sýrii ovlivňuje domácí politickou scénu Libanonu, je nutné, aby se seznámil se zřejmě nejvýznamnějším faktorem souvisejícím se vznikem konfliktu v Sýrii – s charakterem politického režimu, respektive s tendencemi jednotlivých frakcí, jejichž nejednotnost stojí na pozadí celého konfliktu. Z tohoto důvodu do práce zařadila první kapitolu, která stručně přibližuje syrský politický systém.

Ve druhé kapitole práce jsou potom čtenáři představeny hlavní aktéři jednotlivých frakcí, které stály za vznikem občanské války v Sýrii.

Třetí část práce, nejprve seznamuje s národnostním a náboženským složením libanonské společnosti, poté přináší rozbor vývoje historických skutečností, které ovlivnily vývoj Libanonu a podobu současného politického systému. Autorka se totiž domnívá, že aby čtenář chápal, proč je problematika uprchlíků pro Libanon tolik tíživá, musí pochopit, jak libanonská společnost funguje.

Následuje praktická část práce, jejíž úvodní kapitola je věnována zdůvodnění výběru výzkumné strategie a seznámení s informačními zdroji, na základě kterých byl veden výzkum směřující k naplnění cíle.

Pátá kapitola nazvaná Diskuse, se věnuje dopadům syrského konfliktu na libanonskou společnost. Autorka prostřednictvím této kapitoly prezentuje skutečnosti zjištěné na základě svého kvalitativního výzkumného šetření.

Při psaní diplomové práce bylo třeba nastudovat odpovídající literaturu. Vzhledem k tomu, že autorka práce žije dlouhodobě v zahraničí, měla k dispozici především zahraniční literaturu, kterou doplnila také českými zdroji, mezi kterými volila publikace předních českých odborníků na blízkovýchodní problematiku.

Studovala především publikace současného českého arabisty a historika Eduarda Gombára (např. publikace *Dramatický půlměsíc*¹, která podrobně a přitom velmi přehledně přibližuje vývoj a situaci uvnitř Sýrie do roku 2001). Informace o histo-

¹ GOMBÁR, Eduard. *Dramatický půlměsíc: Sýrie, Libye a Írán v procesu transformace*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2001. 215 s. ISBN 80-246-0370-5.

rických událostech v Sýrii podává také publikace dalších geografů (Tomeš, Festa, Novotný a kol) nazvaná *Konflikt světů a svět konfliktů*².

O vývoji v postkoloniální Sýrii a formování současné vedoucí strany a způsobu, jakým postupně získávala monopol v oblasti politické moci, informuje holandský politolog Nikolaos van Dam, který mj. působil na Blízkém východě jako ambasador a své poznatky shrnul v publikaci *Boj o moc v Sýrii*³. Britský politolog Raymond Hinnenbusch⁴ potom doplňuje, jakým způsobem se strana Baas podílí na rostoucích nacionalistických bojích a jak vzestup této strany proměnil syrský sociopolitický prostor. Naopak na postavení syrské opozice v současném konfliktu se zaměřuje publikace Radwana Zaideha, amerického analytika blízkovýchodních vztahů, nazvaná *Moc a politika v Sýrii*⁵.

Základní literaturu při studiu libanonské historie představovala publikace Jean-Paula Planquina⁶, která je přehledně rozdělena do jednotlivých historických etap a navíc zohledňuje vývoj historie podle jednotlivých regionů. Autorka dále z části využila informací ze své bakalářské práce. Vývoj Libanonu v kontextu regionu Blízkého východu studovala prostřednictvím publikace amerického historika Bernarda Lewise nazvané *Dějiny Blízkého východu*⁷.

Aby bylo možná co nejpřesněji naplnit cíl práce, bylo třeba pracovat také se statistickými informacemi mezinárodních organizací. Informace o syrských uprchlících

² FESTA, David., NOVOTNÝ, Jiří., TOMEŠ, Jiří. *Konflikt světů a svět konfliktů*. 1. vyd. Praha: P3K, 2007. 350 s. ISBN 978-80-90-3587-6-8.

³ VAN DAM, Nikolaos. *The Struggle for Power in Syria: Politics and Society under Assad and the Ba'ath Party*. 4th ed. London: I. B. Tauris, 2011. 288 s. ISBN 978-1848857605.

⁴ HINNEBUSCH, Raymond. *Syria: Revolution From Above (The Contemporary Middle East)*. 1st. ed. New York: Routledge, 2002. 200 p. ISBN 978-0415285681.

⁵ ZIADEH, Radwan. *Power and Policy in Syria: Intelligence Services, Foreign Relations and Democracy in the Modern Middle East*. 1st ed. New York: I. B. Tauris, 2012. 256 p. ISBN 978-1780762906. (s. 61)

⁶ PLANQUIN, Jean Paul. *Lebanon: The Phoenician Pearl*. 1st ed. Paris: Art Création, 2001. 288 p. ISBN 978-2867701443.

⁷ LEWIS, Bernadr. *Dějiny blízkého východu*. 1. vyd. Praha: Lidové noviny, 2000. 384 s. ISBN 978-80-7106-926-3.

dokumentuje nejlépe v obecné rovině Amnesty International, přesné údaje byly získány prostřednictvím Agentury pro vnitřně přesídlené uprchlíky při Organizaci spojených národů, díky Mezinárodní organizace práce bylo možné získat informace o vývoji nezaměstnanosti, ekonomickou situaci v Libanonu, především ekonomické ukazatele, mapují zase zprávy Světové banky.

Při psaní práce autorka narazila na problém nejednotnosti transkripce arabských jmen, pro které v českém prostředí neexistuje ustálená norma. Z tohoto důvodu se autorka tam, kde je to možné, drží zavedených českých předpisů.

TEORETICKÁ ČÁST

1 SOUČASNÝ POLITICKÝ SYSTÉM SÝRIE

Sýrie, která se nachází v regionu Blízkého východu, je oficiálně zemí s demokratickým republikánským zřízením, v praxi se však jedná o silně autoritářský stát, jehož politická moc je soustředěna do rukou jedné vládnoucí panarabské strany Baas. Ta vládne přibližně 22 milionům obyvatel.

1.1 Damašské jaro

V roce 2000 byl zvolen do funkce prezidenta Bašár al-Assad (97 % hlasů). S jeho nástupem k moci byly spojovány naděje na uvolnění a reformu syrského režimu strany Baas (Socialistická strana arabské obrody⁸), která byla v Sýrii u moci od roku 1963. Strana v zemi po dobu svého působení zorganizovala silně hierarchický systém stranických buněk, který ji pomáhal bojovat proti odporu. Za podpory předchozího prezidenta (Hafiz al-Assad) byl vytvořen vysoce rigidní, populistický a klientelistický systém, neboť se všechny významné pozice koncentrovaly do rukou představitelů strany.

Období, ve kterém nastoupil do prezidentské funkce Bašár al-Assad, je označováno za období damašského jara. Prezident sliboval uvolnění režimu, hovořil o zrušení diktatury, kvůli které v Sýrii panovala politická nestabilita, a která byla často vynucována policejním aparátem. S nástupem nového prezidenta se v syrské politice objevila zároveň ‚mladší krev‘, od generační obměny začali nejen Syřané, ale celý svět očekávat velké změny.

Během následujících několika let se udály skutečně velké změny – dvě třetiny z nejvýznamnějších postů v zemi obsadili kandidáti navržení prezidentem, ve volbách v roce 2003 bylo obměněno 178 členů parlamentu (z celkového počtu 250 členů), v roce 2002 vzešel v platnost dekret, na jehož základě museli všichni pracující obča-

⁸ Strana byla založena již v roce 1940 jako nacionalistické hnutí bojující proti koloniálním mocnostem.

né starší 60 let odejít do důchodu (umožnění postupu mladší generaci). Perthes odhadl, že se tato skutečnost týkala až 80 tisíc osob.⁹

Zrušeno bylo také vojenské vězení v damašské čtvrti Mazza, které představovalo symbol věznění odpůrců politického režimu. Díky amnestii bylo propuštěno více než 600 politických vězňů.¹⁰

Vznikla řada diskusních klubů, jejichž představitelé postupně formovali představy o tom, jak by měla syrská společnost vypadat. Tato intelektuální diskuse vyústila v sepsání ‚*Memoranda 99*‘, které bylo otištěno v libanonském tisku, nikdo přitom nebyl zatčen ani uvězněn.¹¹ Jednalo se o záležitost, která by za předchozího režimu nebyla vůbec možná. Jednalo se o dokument, který požadoval 4 základní záležitosti – zrušení stavu pohotovosti a stanného práva, které v Sýrii platilo od roku 1963, milost pro politické vězně, konec jejich pronásledování a umožnění jejich návratu do vlasti, zavedení vlády práva, která bude uznávat svobodu shromažďování, svobodu tisku a svobodu projevu a uvolnění civilního života, tedy svobodu vyjadřování v rámci mírového soužití a umožnění podílet se na rozvoji a prosperitě země.¹²

Cílem všech těchto změn, jak upozorňuje Perthes, nebylo systém, který nastolil Hafiz al-Assad, zcela zrušit, ale modifikovat a modernizovat jej. O tom svědčí i zvolený vládní slogan – ‚*Reforma a obnova*‘, který však byl později pozměněn na ‚*Rozvoj a modernizace*‘.¹³

⁹ PERTHES, Volker. *Syria under Bašár al-Assad: Modernisation and the Limits of Change*. 1st. ed. New York: Routledge, 2006. 120 p. 978-0198567509. (s. 9).

¹⁰ PERTHES, Volker. *Syria under Bašár al-Assad: Modernisation and the Limits of Change*. 1st. ed. New York: Routledge, 2006. 120 p. 978-0198567509. (s. 15).

¹¹ President Bašár al-Assad: President Assad 2000 Inauguration Speech (July 17, 2000).

Www.presidentassad.net [online]. 2000 [cit. 2015-01-19]. Dostupné z:

http://www.presidentassad.net/index.php?option=com_content&view=article&id=438:president-assad-2000-inauguration-speech-july-17-2000-3&catid=106&Itemid=496

¹² Middle East Intelligence Bulletin: Statement by 99 Syrian Intellectuals. *Www.meforum.org* [online]. 2000 [cit. 2015-01-19]. Dostupné z: http://www.meforum.org/meib/articles/0010_sdoc0927.htm

¹³ PERTHES, Volker. *Syria under Bašár al-Assad: Modernisation and the Limits of Change*. 1st. ed. New York: Routledge, 2006. 120 p. 978-0198567509. (s. 18).

Přesto, že se prvních několik let vlády Bašára al Assada vyznačovalo celkovou demokratizací syrské politické scény, liberalizací hospodářství (snaha o vytvoření modelu sociálně tržní ekonomiky) a mnoha reformními kroky (např. v oblasti boje proti korupci), došlo nakonec opět k jakémusi ‚ochlazení‘ režimu. Důvodem byly zřejmě (oprávněné) obavy o ztrátu moci a monopolu v oblasti politických rozhodování, představitelé Assadova režimu si zřejmě uvědomili, že přílišná názorová liberalizace by mohla vést k celkovému oslabení pozice vlády.

1.2 Analýza politického systému

Důležitost je politickému režimu v souvislosti se vznikem válečného konfliktu v Sýrii připisována z toho důvodu, protože na jeho podobě závisí míra svobody celé syrské společnosti a aplikace právních norem. Syrský režim je, jak mohlo vyplynout z předchozí kapitoly, režimem autoritářským, režimem, který vychází z principů socialismu. Charakteristickým rysem socialistických států je kumulování politické moci a snaha udržet si výrazný vliv nejen na politické úrovni, ale také na společenský život občanů. Silná pozice vládnoucí strany je zde udržována násilně - socialistické vlády často využívají nástroje represivní politiky jak vůči občanům, tak vůči opozici i případné mobilizaci vojenských složek. Festa, Novotný a Tomeš uvádí, že z tohoto důvodu jsou státy s autoritářským režimem více náchylné ke konfliktům a vnitropolitickým krizím, než státy s demokratickým politickým zřízením.¹⁴

Vznik politické krize v Sýrii je třeba hledat v minulosti, konkrétně v době, kdy došlo k jejímu osamostatnění od francouzské mandátní správy (rok 1946). Sýrie, jako jeden z typických postkoloniálních států, dostala krátce po skončení druhé světové války možnost na nezávislou existenci. Stejně jako v mnoha jiných zemích, také v Sýrii nedostatečné zkušenosti s politickým vedením země způsobily, že se v čele země objevovali (a často se střídali) představitelé, jejichž působení bylo podmíněno mocenským postavením.¹⁵

¹⁴ FESTA, David., NOVOTNÝ, Jiří., TOMESŠ, Jiří. *Konflikt světů a svět konfliktů*. 1. vyd. Praha: P3K, 2007. 350 s. ISBN 978-80-90-3587-6-8. (s. 108)

¹⁵ KESSINGER PUBLISHING. *Syria A Country Study*. 1st. ed. Whitefish: Kessinger Publishing, 2004. 304 p. ISBN 978- 1419150227. (s. 46)

Zároveň docházelo k rozdělení společnosti podle kulturních zvyklostí, etnických zákonitostí a náboženského vyznání. Tato skutečnost vedla k frakcionalizaci společenského uspořádání v zemi. Jednotlivé skupiny obyvatelstva navzájem nespolupracovaly, neměly důvod podporovat nově ustavené vlády a jimi zřízené instituce (důsledek nízkého stupně soudržnosti státu). Tyto okolnosti vedly k tomu, že ze Sýrie se stal stát, kde je vláda založena spíše na nátlaku a donucování, než na aplikaci a dodržování práva.

2 SYRSKÝ KONFLIKT

Od roku 2011 probíhá na území Sýrie občanská válka, která dosud neskončila. Začala 15. března poklidnými demonstracemi v rámci arabského jara, v průběhu času se ale rozvinula do celostátního povstání. Důsledky tohoto konfliktu mají nadnárodní přesah, velmi úzce se týkají především Libanonu, země, která se Sýrií sousedí a spojuje je historické události.

1.3 Důvody aktérů syrské společnosti vedoucí k vnitrostátnímu konfliktu

V syrském konfliktu proti sobě stojí několik vnitropolitických aktérů, mezi které patří strana Baas (tedy současné vedení státu), dá se říci, že samostatného aktéra představuje i sám prezident Sýrie Bašár al-Assad (výjimečné postavení v rámci stranického systému), dále se na konfliktu významným způsobem podílí syrská armáda, syrská opoziční scéna, syrští demonstranti a různé islamistické organizace.

Baasistické hnutí, které vzniklo na počátku 40. let 20. století z popudu pan-arabsky smýšlejících intelektuálů a jehož vliv na vedení státu nebyl do roku 1963 nijak zásadní, upevnila své pozice po roce 1963 s nástupem Hafize al-Assada. Aby se Assadův režim vyhnul stranickým oponentům (ohrožení mocenského postavení), všechny je zlikvidoval. Došlo tak k úplné monopolizaci politické moci, která, jak bylo uvedeno v kapitole o Damašském jaru, začala mít tendence k uvolnění až s nástupem Bašára al-Assada v roce 2000. Hovořit lze skutečně pouze jen o tendencích, neboť

jak uvádí Van Dam, charakter strany Baas, tak jak ji známe dnes, se až do vzniku syrského konfliktu v roce 2011 nijak výrazně nezměnil.¹⁶

Strana Baas je politickým aktérem stojícím proti straně vyzyvatelů, tedy proti syrské opozici a některým občanům Sýrie (demonstranté). V současné době strana sdružuje kolem 2,8 milionu aktivních členů¹⁷ (z celkového počtu 18 milionů obyvatel¹⁸).

Přestože má v rámci strany dominantní postavení alawitská sekta, strana Baas není stranou jedné minority, jak je mnohdy špatně interpretováno – uvnitř strany spolupracuje více společenských skupin.¹⁹ Jak již bylo uvedeno v kapitole Damašské jaro, strana po nástupu Bašára al-Assada využila populistických gest k tomu, aby lobbovala za uvolnění diktatury a autoritářství napříč celým politickým a hospodářským spektrem obecně. Hinnebusch tyto kroky vysvětluje tím, že se strana snaží o udržení legitimacy své moci posilováním spolupráce střední a nižší třídy (jejich podpora).²⁰

Po vypuknutí občanských nepokojů v roce 2011 byli čelní představitelé strany Baas nuceni změnit své postavení v důsledku požadavků demonstrantů a představitelů opozice (podrobněji tito aktéři konfliktu viz níže). Byl zahájen dialog o změně jednostranického systému na systém zakládající se na multipartismu.

Oficiálně byl tento krok do praxe uveden zákonem, který umožnil zakládání nezávislých politických stran v Sýrii (srpen, 2011). Úplné zrušení monopolu strany Baas však vyžadovalo změnu ústavy (z roku 1973), respektive odstranění článku č. 8, který stanovil, že „vládnoucí stranou ve společnosti a ve státě je socialistická arabská

¹⁶ VAN DAM, Nikolaos. *The Struggle for Power in Syria: Politics and Society under Assad and the Ba'th Party*. 4th. ed. London: I. B. Tauris, 2011. 288 s. ISBN 978-1848857605. (s. 68)

¹⁷ Re-thinking Article 8. *Forward*. 2011, roč. 53, č. 7, 18 - 21.

¹⁸ Central Intelligence Agency: The World Factbook: Syria: Population. *Www.cia.gov* [online]. 2015 [cit. 2015-01-20]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sy.html>

¹⁹ VAN DAM, Nikolaos. *The Struggle for Power in Syria: Politics and Society under Assad and the Ba'th Party*. 4th. ed. London: I. B. Tauris, 2011. 288 s. ISBN 978-1848857605. (s. 215)

²⁰ HINNEBUSCH, Raymond. *Syria: Revolution From Above (The Contemporary Middle East)*. 1st. ed. New York: Routledge, 2002. 200 p. ISBN 978-0415285681. (s. 2)

*strana Baas, která vede vlasteneckou a pokrokovou frontu usilující o sjednocení lidových mas ve službách arabských národních cílů*²¹.

Článek č. 8. nové ústavy, která vstoupila v platnost v únoru roku 2012 (referendum), zní: „*Politický systém Sýrie je založen na principu politického pluralismu, který je možné vykonávat pouze na základě demokratického hlasování*“²².

Strana Baas je založena na socialismu a na vyhraněném nacionalismu, klade důraz na vlastní státní svrchovanost, což se projevuje v jednání prezidenta Bašára al-Assada, který má na průběh krize neoddiskutovatelný vliv. V syrském stranickém systému totiž disponuje celou řadou práv a privilegií, přičemž ve svých názorech a rozhodnutích je limitován pouze usnesením Regionálního a Národního vedení strany Baas, kterým zároveň předsedá v pozici generálního tajemníka.²³

Pozice prezidenta Assada byla vždy jak na domácí, tak na mezinárodní scéně pevná, s příchodem nepokojů v roce 2011 byl však jeho post ohrožen. Prezident přesto mezinárodní scénu přes média ujišťoval (a dále ujišťuje), že syrská vláda je blízko myšlení svých lidí, že napříč lidovým spektrem panuje národní uvědomění, které dlouhodobě zaručuje stabilitu režimu.²⁴ Skutečnost, že stabilita státu je dlouhodobě založena na historické tradici potlačování veřejného nesouhlasu, což je jeden z hlavních důvodů, které vedly k vypuknutí syrského konfliktu v roce 2011, nepřipouští.

Posledním aktérem, který se podílí na vytváření silné pozice Assadovy vlády, je syrská armáda, jejíž existenci lze ztotožnit s bezpečnostními složkami země a její sys-

²¹ International Constitutional Law Countries: Syria - Constitution 1973. *Www.servat.unibe.ch/icl* [online]. 2014 [cit. 2015-01-20]. Dostupné z: http://www.servat.unibe.ch/icl/sy00000_.html

²² Voltairenet: Constitution of the Syrian Arab Republic 2012. *Www.voltairenet.org* [online]. 2012 [cit. 2015-01-20]. Dostupné z: <http://www.voltairenet.org/article173033.html>

²³ GOMBÁR, Eduard. *Dramatický pŕlměsí: Sýrie, Libye a Írán v procesu transformace*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2001. 215 s. ISBN 80-246-0370-5. (s. 46)

²⁴ Např. BEDNARZ, Dieter., BRINKBÄUBMER, Klaus. Spiegel: Interview with Bašár Assad: 'In the End, a Lie Is a Lie'. *Www.spiegel.de* [online]. 2013 [cit. 2015-01-20]. Dostupné z: <http://www.spiegel.de/international/world/spiegel-interview-with-syrian-president-Bašár-assad-a-926456.html>

tém slouží k uskutečňování nejrůznějších operací týkajících se zachování stávajícího režimu.²⁵

K vývoji událostí směřujících ke konfliktu v Sýrii, přispěla především syrská opoziční scéna (další aktér dění). Jedná se o aktéra, jehož členy lze označit za tzv. ‚příslušníky staré gardy‘, tedy lidé, kteří vystupovali proti režimu již za vlády Hafize al-Assada a mnohdy byly nuceni odejít do exilu. Lze hovořit o hnutí intelektuálů a politických myslitelů, kteří ale netvoří organizovanou skupinu, která by měla nějaké jednotné vedení, program či reformní plány.²⁶

Právě syrská opozice v období politické liberalizace (damašské jaro) iniciovala již zmíněná fóra, z jejich řad se zformovala Asociace přátel občanské společnosti (Memorandum 99), která přilákala pozornost mezinárodní scény (prostřednictvím informací šířících se v médiích). O syrské opozici se tehdy psalo jako o ‚*prvním výkřiku pro svobodu Sýrie*‘²⁷.

Ministerstvo pro vnitřní bezpečnost však z důvodů, které jsou popsány v kapitole 1. 1 - Damašské jaro aktivity syrské opozice začalo opět formou represí regulovat, což způsobilo jednak skutečnost, že se podpora nově zvolenému prezidentovi začala snižovat a jednak skutečnost, že se syrská opozice začala opět stahovat do ústraní. Postavení syrské opozice tedy nelze přikládat žádný zvláštní význam, ovšem jen do té doby, než zformovala Syrskou národní radu (vznik 2. října roku 2011). Ta v současnosti tedy zastupuje lid proti Assadovu režimu (koordinace protestních hnutí).²⁸ Přesto, že syrští demonstranti (další aktéři konfliktu) netvoří žádné opoziční uskupení, představuje jejich existence důležitou podpůrnou platformu syrské opozi-

²⁵ NERGUIZIAN, Aram. Center for Strategic and International Studies: Instability in Syria: Assessing the Risks of Military Intervention. *Www.csis.org* [online]. 2011 [cit. 2015-01-20]. Dostupné z: http://csis.org/files/publication/111213_SyriaMilitaryIntervention.pdf

²⁶ Old Guard vs. New Guard in Syria's Opposition. *Forward*. 2011, roč. 53, č. 8, 17 - 20.

²⁷ ZIADEH, Radvan. *Power and Policy in Syria: Intelligence Services, Foreign Relations and Democracy in the Modern Middle East*. 1st. ed. New York: I. B. Tauris, 2012. 256 p. ISBN 978-1780762906. (s. 61)

²⁸ Syrská opozice se sjednotila. Národní rada bude zastupovat lid proti Assadovi. *Hospodářské noviny* [online]. 2011, č. 68 [cit. 2015-01-20]. Dostupné z: <http://zahranicni.ihned.cz/c1-53090150-syrska-opozice-se-sjednotila-narodni-rada-bude-zastupovat-lid-proti-Assadovi>

ce. Rosen uvádí, že jejich moc spočívá právě v neuspořádanosti a nekoordinovanosti, která současnému politickému vedení znepráhledňuje situaci.²⁹

Přesto, že většina demonstrantů pochází podle informací analytiků z neintelektuálních vrstev a své požadavky na svobodnou zemi vyjadřují pouze prostřednictvím různých setkání a demonstrací (tedy netvoří organizovanou opoziční skupinu), od propuknutí občanských nepokojů se jim prostřednictvím nátlaku podařilo dosáhnout (participace) mnoha politických ústupků ze strany současného režimu (např. zrušení výjimečného stavu v dubnu roku 2011, podíleli se též na vzniku zákona o multipartizaci z července roku 2011, podpořili souhlasné stanovisko vlády s konáním nových prezidentských voleb a se změnou ústavy apod.).

Assadův režim demonstranty označuje za ‚terroristické gangy‘ vyprovokovávající útoky bezpečnostních složek státu. Syrští demonstranti na jednu stranu tedy svým postojem přispívají k vytváření svobodného prostoru, na stranu druhou však podle Heydemanna poskytují současnému režimu také důvody k ospravedlňování zákroků bezpečnostních složek státu.³⁰

Vedle občanského odboru tvoří opoziční síly současného režimu také Svobodná syrská armáda, která je složená z mnoha menších skupin, které se nachází na celém území Sýrie. Počet bojovníků tohoto aktéra se odhadují na desítky tisíc a jejich výhoda spočívá v podpoře civilisty.³¹

Dalším z pilířů ozbrojeného odporu proti syrskému režimu jsou také islamistické organizace, v jejichž čele stojí Muslimské bratrstvo, které společně s dalšími isla-

²⁹ ROSEN, Nir. Islamism and the Syrian uprising. *Foreign Policy* [online]. 2012, č. 8 [cit. 2015-01-20]. Dostupné z: <http://foreignpolicy.com/2012/03/08/islamism-and-the-syrian-uprising/>

³⁰ HEYDEMANN, Steven. United States Institute of Peace: Syria's Opposition Movement. *Www.usip.org* [online]. 2011 [cit. 2015-01-20]. Dostupné z: <http://www.usip.org/publications/syrias-opposition-movement>

³¹ Syrská revoluce: Kdo jsou aktéři revoluce?. *Www.syrskarevoluce.cz* [online]. 2013 [cit. 2015-01-20]. Dostupné z: <http://www.syrskarevoluce.cz/kdo-jsou-akteri-revoluce/>

mistickými organizacemi realizuje v různých částech Sýrie teroristické útoky, jejichž cílem je zdiskreditovat vládnoucí režim strany Baas.³²

Pouze pro doplnění – přesto, že syrský konflikt naplňuje svou podstatou podobu vnitropolitického konfliktu, v průběhu jeho eskalace se do dění zapojilo i množství aktérů mezinárodní zahraničně-politické scény (Organizace spojených národů, Liga arabských států, státy blízkovýchodního regionu, Spojené státy americké apod.).

1.4 Důsledky syrského konfliktu

Důsledky syrského konfliktu, který má za následek destabilizaci celého blízkovýchodního regionu, pociťují okolní státy, především potom Jordánsko a Libanon, které čelily značným problémům již před vypuknutím syrského konfliktu (občanská válka řešení dlouhotrvajícího palestinsko-izraelského konfliktu). Nepředvídatelná situace, do které se tyto státy dostaly, ohrožuje bezprostředně jejich vnitřní stabilitu především proto, že jejich socioekonomická kapacita přijímat uprchlíky není tak vysoká, jako je tomu v případě jiných států (např. Turecko nebo Irák).

Organizace Amnesty International odhaduje, že kvůli syrské krizi přišlo již o život 190 tisíc tamních občanů, dalších 10,8 milionu Syřanů je závislých na humanitární pomoci. Více než 10 milionů Syřanů (tedy přibližně 45 % lidí z celé syrské populace) bylo v důsledku konfliktu nuceno přemístit se. Šest milionů lidí se přemisťuje v rámci Syrské republiky, přibližně 4 miliony lidí odešly ze země úplně.³³

Přesnější údaje o celkovém počtu uprchlíků podává UNHCR – podle informací této organizace uteklo kvůli syrské občanské válce od počátku roku 2012 ke dni 22. led-

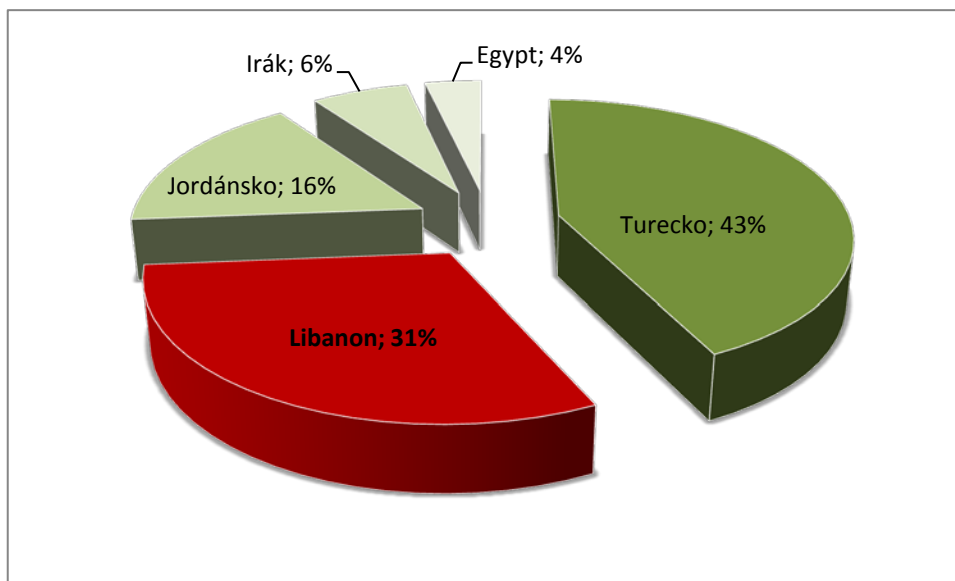
³² ZIADEH, Radvan. *Power and Policy in Syria: Intelligence Services, Foreign Relations and Democracy in the Modern Middle East*. 1st. ed. New York: I. B. Tauris, 2012. 256 p. ISBN 978-1780762906. (s. 66)

³³ Amnesty International: Facts & Figures: Syria refugee crisis & international resettlement. *Www.amnesty.org* [online]. 2014 [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.amnesty.org/en/news/facts-figures-syria-refugee-crisis-international-resettlement-2014-12-05>

na 2015 celkem 3 783 380 osob.³⁴ Téměř všichni tito uprchlíci (95 %) žijí v současné době v pěti státech – v Turecku, Jordánsku, Iráku, Egyptě a Libanonu.³⁵

V grafu č. 1 je uveden podíl těchto států, které přijímají největší počty syrských uprchlíků.

Graf č. 1 Podíl syrských uprchlíků v jednotlivých státech (ke dni 22. 1. 2015)

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů UNHCR – Syria Regional Refugee Response a 2015 UNHCR Country Operations Profile – Lebanon.

Z uvedeného grafu lze vyčíst, že Libanon přijímá 31 % syrských uprchlíků. V současné době jich hostí 1 169 336, což při počtu obyvatel Libanonu (cca 4,1 milionů) představuje téměř 29 %.

Jordánsko hostí 619 160 Syřanů, což představuje 10 % celkové populace země. Turecko dosud přijmulo 1 662 839 uprchlíků, kteří se podílí na celkové populaci Turků

³⁴ UNHCR: Syria Regional Refugee Response. *Www.unhcr.org* [online]. 2015 [cit. 2015-01-22]. Dostupné z: <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/country.php?id=122>

³⁵ Amnesty International: Facts & Figures: Syria refugee crisis & international resettlement. *Www.amnesty.org* [online]. 2014 [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.amnesty.org/en/news/facts-figures-syria-refugee-crisis-international-resettlement-2014-12-05>

2,4 %. Irák hostí 235 563 Syřanů, kteří tvoří necelé jedno procento irácké populace, do Egypta uprchlo 136 661 Syřanů, kteří se na celkové egyptské populaci podílí 0,2 %.³⁶

Ostatní státy světa, především ty evropské, pro syrské uprchlíky podle informací Amnesty International vytvořily prozatím celkem 63 170 přistěhovaleckých míst.³⁷ UNHCR ke dni 1. 2. 2015 ohlásila dokonce 79 778 míst.³⁸ V Evropě se na tomto počtu podílí nejvíce Německo (20 tisíc míst) a Švédsko (s 2 700 místy). Některé státy poskytují pomoc také (nebo pouze) formou humanitárních misí (např. opět Německo, Rakousko, ale také Argentina nebo Spojené státy americké). Některé státy, které přijímají uprchlíky, se pro ně snaží vytvářet vhodné podmínky, například tím, že dávají vzniknout školním programům, aby se syrští studenti, jejichž vzdělávání bylo v důsledku konfliktu v rodné zemi ukončeno, mohli lépe zapojit do vzdělávacího systému hostitelské země (např. Portugalsko).³⁹

Vláda České republiky na syrskou uprchlickou krizi zareagovala tím, že se s ohledem na rozsah humanitárních potřeb těchto osob odhodlala k vytvoření přibližně 70 azylových míst pro některé z nich. Do konce roku 2014 byl postoj České republiky spíše váhavý až zdrženlivý. Důvodem je především obava šíření negativního vlivu islámu. Vláda se dle mého názoru obává také reakcí českých občanů. To potvrdil například Jan Schroth z Mezinárodní organizace pro migraci, který uvedl, že „se členské státy snaží omezit příliv uprchlíků nejen z ekonomických důvodů, ale

³⁶ UNHCR: Syria Regional Refugee Response. *Www.unhcr.org* [online]. 2015 [cit. 2015-01-22]. Dostupné z: <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/country.php?id=122>

³⁷ Amnesty International: Facts & Figures: Syria refugee crisis & international resettlement. *Www.amnesty.org* [online]. 2014 [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.amnesty.org/en/news/facts-figures-syria-refugee-crisis-international-resettlement-2014-12-05>

³⁸ UNHCR: Resettlement and Other Forms of Admission for Syrian Refugees. *Www.unhcr.org* [online]. 2015 [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/52b2febafc5.pdf>

³⁹ Tamtéž.

*také kvůli strachu z toho, že se k nim s uprchlíky přelije i vlna radikálních islamistů*⁴⁰.

Ministr vnitra Milan Chovanec navíc upozorňuje, že Česká republika je sice připravena pomáhat i nadále ve strukturované pomoci syrským uprchlíkům, že se zavazuje dostát svých závazků v oblasti solidarity se státy zasaženými uprchlickou vlnou, ale že Česká republika zároveň není a nebude pro syrské uprchlíky vnímána jako země cílová, a navrhované programy (pro přijetí syrských uprchlíků) by tak v případě České republiky vysoce pravděpodobně skončily sekundární migrací do některé ze zemí, v nichž je dostatečně silná syrská diaspora. Z tohoto důvodu se Česká republika zatím neplánuje většího přesídlování syrských uprchlíků účastnit.⁴¹

I proto tedy Česká republika podporuje syrské uprchlíky spíše finančně (dosud bylo na humanitární účely vynaloženo přibližně 60 milionů korun⁴²), ačkoliv podle informací Marka Martina, vedoucího české pobočky Amnesty International, disponuje Česká republika více než 500 místy, které by mohly být Syřanům poskytnuty.⁴³ Česká republika také jako jeden z členských států Evropské unie zastupuje nesouhlasné stanovisko se zaváděním povinných kvót na rozmisťování běženců v unijním prostoru.

Z výše uvedeného lze možné odvodit, že důsledky syrského konfliktu mají pro samotnou Sýrii i pro ostatní země (poskytující humanitární pomoc, přijímající uprchlíky) dlouhodobý charakter.

⁴⁰ Česká televize: Amnesty International: Situace uprchlíků ze Sýrie je zoufalá. *Www.ceskatelevize.cz* [online]. 2014 [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/294620-amnesty-international-situace-uprchliku-ze-syrie-je-zoufala/>

⁴¹ Amnesty International: SOS Sýrie. *Www.amnesty.cz* [online]. 2015 [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: <http://www.amnesty.cz/pripady/pripad/syrie-pomoc-pro-uprchliky-ze-syrie>

⁴² Česká televize: Amnesty International: Situace uprchlíků ze Sýrie je zoufalá. *Www.ceskatelevize.cz* [online]. 2014 [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/294620-amnesty-international-situace-uprchliku-ze-syrie-je-zoufala/>

⁴³ Česká televize: Migrace: naděje nebo hrozba?. *Www.ceskatelevize.cz* [online]. 2014 [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/specialy/hydepark/5.12.2014/>

OSN prostřednictvím UNHCR vyzývá i další státy, které by mohly pomoci (a zatím ji odmítají, jedná se především o pět zemí, které mají dostatečné možnosti – Katar, Spojené arabské emiráty, Saudskou Arábii, Kuvajt a Bahrajn), aby prokázaly svou solidaritu s ostatními hostitelskými zeměmi i se syrskými uprchlíky tím, že nabídnou možnost přesídlení v jakékoliv možné formě.

Podle prognóz jednoho z izraelských deníků (Jediot Achronot) už Sýrie v podstatě neexistuje. „Assadův režim ovládá nanejvýš 30 % země, zbytek je tvořen samostatnými kantony, které mezi sebou navzájem bojují“, uvádí se zde.⁴⁴

Jak OSN, tak mnoho politických zastupitelů (mezi nimi například i libanonský premiér Tammám Salám) je přesvědčeno, že konec syrské války, která ovlivňuje stabilitu v celém regionu, je možné zajistit pouze formou lokálního příměří.

Protože konflikt v Sýrii se neustále prohlubuje a násilí se zhoršuje, lze do budoucna očekávat další (možná i rostoucí počet civilistů, kteří budou i nadále hledá nové domovy pro sebe i své rodiny za hranicemi Sýrie.

Kromě toho, že se (především) okolní státy Sýrie musí potýkat s nekontrolovatelným přílivem přistěhovalců, ovlivňuje syrský konflikt také stabilitu celého regionu a má dopad i na okolní země. Rozsah těchto dopadů je obtížné hodnotit, ale lze hodnotit, že největší hrozba spočívá v tom, že syrský konflikt by se mohl stát jakousi rozbuškou boje v okolních zemích, například v Libanonu.

⁴⁴ YISHAI, Ron. YNetNews: Assad and Hezbollah are taking advantage of rebels' weakness.

Www.ynetnews.com [online]. 2015 [cit. 2015-02-13]. Dostupné z:

<http://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-4626144,00.html>

2 LIBANON

Libanon byl kdysi domovem fénických obchodníků. Jeho námořní kultura vzkvétala po více než 2 000 let, od 2 700 do roku 500 př. n. l. Fénicie byla starobylá civilizace na severu starověkého Kanána, se srdcem podél pobřežních plání Libanonu a Sýrie. Region byl územím římské Říše v provincii, kterou později okupovala Osmanská říše. Po jejím zhroutilí (konec 1. světové války), ovládla britská armáda životně důležité komunikační linie od Suezského průplavu přes blízkovýchodní pevninu od Středomořího moře po Arabský záliv.

Tímto se Velká Británie stala dominantní mocností na celém Blízkém východě. V oblasti Sýrie a Libanonu Velké Británie sekundovala Francie, která označila ochranu křesťanských společenstev soustředěných v Libanonu za osobitou francouzskou zodpovědnost v rámci své tradiční ‚kulturní mise‘. Ve skutečnosti jí ale šlo především o své zájmy na Blízkém východě a to pro její geografické spojení mezi přechodem z Evropy do Indie a dále na východ.⁴⁵

V březnu roku 1920 se v Damašku sešel arabský vlastenecký ‚Všeobecný syrský Kongres‘ a přijal rezoluci, která vyhlášovala nezávislost velké Sýrie a její přirozené hranice, což zahrnovalo území Iráku, Palestiny, Jordánska, Sýrie a Libanonu. Velká Británie a Francie se proti rezoluci z Damašku odvolaly. Byla svolaná schůze rady Spojených národů v San Remu, na které bylo dne 26. dubna téhož roku vyhlášeno rozhodnutí, podle kterého měla být velká Sýrie rozdělena na dvě francouzská mandátní území, Sýrii a Libanon, dále na dvě britská mandátní území v Palestině a Iráku.⁴⁶

Arabové nad tímto usnesením přesto cítili roztrpčení a všemi silami a prostředky, které měli k dispozici, proti němu bojovali. Z důvodu velké převahy koloniální mocnosti Arabové zaplatili velkým počtem mrtvých lidí. Během mandátu nad Sýrii a Libanonem vedly první kroky Francouzů ke snaze rozšířit Libanon na úkor Sýrie. Cílem bylo učinit z Libanonu hlavní středisko blízkovýchodních operací.

⁴⁵ OTAYEK, Silvie. *Pozice Libanonu v Blízkovýchodním regionu*. Praha, 2011. Bakalářská práce. Univerzita Jana Amose Komenského.

⁴⁶ Tamtéž.

V dekretu ze dne 31. srpna 1920 generál Henri Gouraud vyhlásil vytvoření Velkého Libanonu, který se skládal z bývalého autonomního kraje Horský Libanon a k tomu připojil údolí Bigaa na východě, pobřežní město Tripolis na severu a města Sidon a Tyros na jihu. Francouzi pečlivě dohlíželi, aby spojili oblasti s rozličnými náboženskými a národnostními skupinami a prohloubili tak vzájemnou nevraživost a separatismus. Libanon se tímto stal státním útvarem, který se skládal (a do dnešních dní se skládá) z mnoha menšinových skupin. Rozdělení vedlo později k častým občanským válkám. Tomuto rozdělení se přičítají všechny problémy Libanonu, které trvají doposud a jsou výsledkem koloniální politiky v regionu.⁴⁷

2.1 Národnostní a náboženské složení Libanonské republiky

Libanon geograficky spadá do oblasti Blízkého východu, kterou je zeměpisně označováno území Arabského poloostrova a okolních států ležících na rozhraní jihozápadní Asie a severovýchodní Afriky.

V západním státě pojem Blízký východ asociuje převažující arabskou problematickou komunitu, která neustále vyvolává nějaké konflikty. Od konce druhé světové války tento region skutečně války a nepokoje zažívá. Toto území je charakteristické silným vnitropolitickým napětím, kde za stěžejní a nejsložitější problematiku lze zajisté označit Arabko-izraelský konflikt, který trvá více než 60 let, dále snahy o vytvoření samostatného kurdského státu, problematika práv vodních zdrojů, syrská přítomnost v Libanonu, okrajové neshody mezi Sýrií a Tureckem, občanská práva náboženských menšin v Iráku, bezpečnost křesťanů v Egyptě atd. Tyto nepokoje způsobují značné napětí mezi Blízkým východem a externími oblastmi, obzvláště se západem.⁴⁸

⁴⁷ OTAYEK, Silvie. *Pozice Libanonu v Blízkovýchodním regionu*. Praha, 2011. Bakalářská práce. Univerzita Jana Amose Komenského.

⁴⁸ LEVIS, Bernadr. *Dějiny blízkého východu*. 1. vyd. Praha: Lidové noviny, 2000. 384 s. ISBN 978-80-7106-926-3. (s. 43 – 44)

Libanonská republika patří svou rozlohou 10 400 km² a počtem obyvatel (4 223 553 osob) k menším státům Blízkovýchodního regionu. Libanon sousedí z velké části se Sýrií (375 kilometrů dlouhá hranice) a s Izraelem (79 kilometrů hranice).

Obrázek č. 1 Poloha Libanonu na mapě Blízkovýchodního regionu

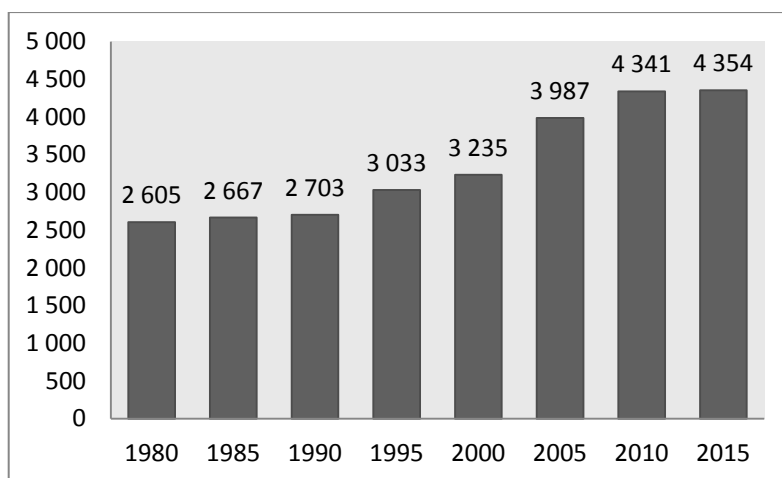
Zdroj: Mapy Google.

Libanon je zemí, která má na jedné straně velký přírodní i ekonomický potenciál (díky kterému se o zemi mluvilo jako o Středomořském Švýcarsku), na straně druhé je země od 70. let 20. století sužována téměř nepřetržitými boji a válkami, které ji ničí.⁴⁹

Většina obyvatel Libanonu se soustřeďuje v úzkém pásu při pobřeží, kde zároveň leží hlavní (a největší) město země – Bejrút. V současné době k datu 1. 1. 2015 žije v Libanonu 4,354 milionů tamních obyvatel. Od roku 1980 se počet obyvatel Libanonu téměř zdvojnásobil (viz graf č. 2)

⁴⁹ PLANQUIN, Jean Paul. *Lebanon: The Phoenician Pearl*. 1st ed. Paris: Art Création, 2001. 288 p. ISBN 978-2867701443. (s. 71).

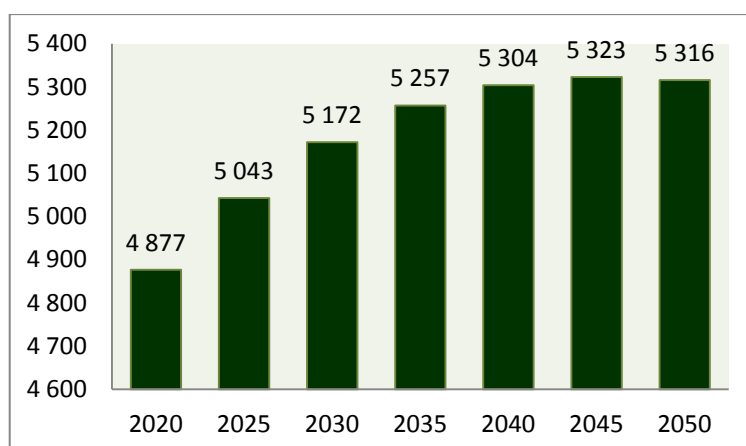
Graf č. 2 Vývoj počtu obyvatelstva v Libanonu 1980 – 2015 (v tisících)

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů Organizace spojených národů.

Z grafu (nezahrnuje počet syrských uprchlíků) vyplývá, že počet obyvatel se stabilně zvyšoval. V letech 1980 -1990 bylo navýšení populace poměrně nízké (pouze kolem 0,1 milionů lidí za rok), zřejmě z důvodu válečné situace v zemi. Od roku 1990 potom populace vykazuje opět růst, stabilita v zemi se nejvíce odráží mezi léty 2000 – 2005 (cca plus 550 tisíc osob). Také mezi léty 2005 – 2010 počet osob, i přes nepříznivý politický vývoj, stoupl (cca plus 340 tisíc obyvatel). Mezi léty 2010 – 2015 potom lze hovořit o stagnaci.

Podle informací OSN by měl trend růstu obyvatel v následujících letech stoupat (viz graf č. 3). Graf č. 3 Predikce vývoje obyvatelstva v Libanonu (v tisících) do roku 2050

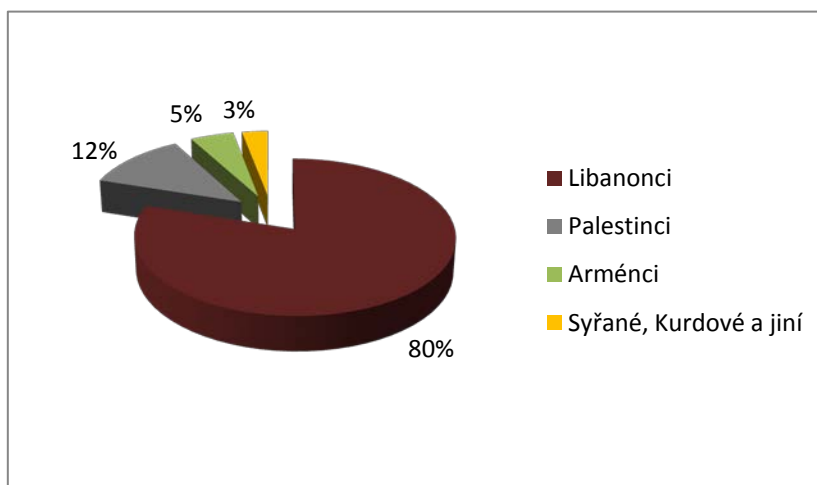
Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů Organizace spojených národů.

Mezi obyvatele, kteří jsou v grafu uvedeni, patří i palestínští uprchlíci, jejichž počet se podle údajů Úřadu pro palestínské uprchlíky na Blízkém východě (dále jen UNRWA – United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East) pohybuje okolo 440 tisíc.⁵⁰

Nově (od roku 2011) se na území Libanonu usazují v souvislosti s vnitřními záležitostmi Sýrie, také syrští uprchlíci. Podle údajů Agentury pro vnitřně přesídlené uprchlíky (dále jen UNHRC - The United Nations Refugee Agency) ke dni 1. 1. 2015 žilo na území Libanonu 1 148 844 registrovaných Syřanů, tento počet však není konečný, dalších 11 624 osob čeká na registraci⁵¹ (více o problematice viz kapitola č. 5. 1 - Syřané v Libanonu).

Většina obyvatelstva Libanonu je arabského etnika (95 %), následující graf shrnuje národnostní složení. Nezohledňuje počet syrských uprchlíků.

Graf č. 4 Národnostní složení obyvatel Libanonu.

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů Central Intelligence Agency: The World Factbook: Lebanon: Population.

⁵⁰ UNRWA: PRS in Lebanon. *Www.unrwa.org* [online]. 2015 [cit. 2015-01-21]. Dostupné z: <http://www.unrwa.org/prs-lebanon>

⁵¹ UNHCR: Syria Regional Refugee Response. *Www.unhcr.org* [online]. 2015 [cit. 2015-01-21]. Dostupné z: <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/country.php?id=122>

Z hlediska náboženství je Libanon velice heterogenním státem, na jeho území působí 18 oficiálních náboženských skupin. Více než polovina populace je zastoupena muslimy (54 %, z toho 27 % Sunnitů a 27 % Šítů), které následuje druhá největší skupina – křesťané. Žije jich v Libanonu 40,5 % (z toho představuje 21 % katolické maronity, 8 % řecké ortodoxní křesťany, 6 % řecké katolíky a ostatní křesťany). Ostatní obyvatelstvo tvoří převážně drúzové.⁵²

Náboženské složení obyvatelstva Libanonu podle odhadu o jejich geografickém rozmístění je uveden v příloze č. 1.

2.2 Historické události formující vztahy mezi Sýrií a Libanonom

Do roku 1918 byl Libanon součástí Osmanské říše. Po první světové válce, kdy se tato velmoc rozpadla, se Libanon společně se Sýrií (Sykes-Picotova dohoda mezi Francií a Velkou Británií) dostaly do sféry vlivu Francie (vznik tzv. Velkého Libanonu). V roce 1925 se Libanon od Sýrie odděluje, a je (i nadále pod francouzským mandátem) prohlášen za nezávislou Libanonskou republiku. Francouzský mandát ztrácí Libanon až v průběhu druhé světové války (rok 1943), kdy je nezávislost země uznána již formálně.

V následujících letech Libanon jako jediná arabská země podepisuje Eisenhowerovu doktrínu (proti šíření komunismu a narůstajícím panarabským hnutím, která usilují o sjednocení zemí arabského světa). V roce 1958 je existence samostatného Libanonu opět ohrožena – dochází totiž ke spojení Sýrie s Egyptem. Tyto státy vytváří Sjednocenou arabskou republiku, ke které by se rádi připojili libanonští muslimové.

Situace se vyhrotila natolik, že pořádek v zemi obnovuje až intervence ze strany Spojených států. V tu dobu se však v Libanonu schyluje k dalším nepokojům, které mají opět co dočinění s ohrožením národní suverenity, tentokrát z důvodu eskalujícího izraelsko-palestinského konfliktu.

⁵² Central Intelligence Agency: The World Factbook: Lebanon: Population. *Www.cia.gov* [online]. 2015 [cit. 2015-01-20]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/le.html>

2.2.1 Izraelsko-palestinský konflikt

Do Libanonu se totiž od konce druhé světové války pomalu přesunulo sídlo Organizace pro osvobození Palestiny (dále jen OOP), která odsud podniká útoky proti Izraeli. Izraelské ozbrojené síly logicky odpovídají odvetnými akcemi, při kterých pronikají na území Libanonu. Tato skutečnost má dva dopady – odvetné akce mají za následek utrpení domácího obyvatelstva, ovlivňují ekonomiku země, a jednak se v důsledku příchodu Izraelských Arabů způsobuje demografické změny – původně dominantní maronitští křesťané se na svém vlastním území začínají stávat menšinou skupinou.

Izraelsko-palestinský konflikt rozdělil libanonskou společnost na dvě skupiny - zastánci působení OOP v Libanonu volající po větší angažovanosti libanonské armády v boji proti Izraeli a opozice, která odmítala poškození libanonské suverenity a vtažení libanonských Palestinců a křesťanů do konfliktu.⁵³ Libanonská vláda v tu dobu navíc ztrácí kontrolu nad jižní částí Libanonu (kterou ovládají arabské teroristické skupiny – OOP, Fatah apod.) a vzniká občanská válka, která trvá dlouhých 15 let, tedy do roku 1990.

Vedení Libanonu žádá Sýrii, aby v této situaci zasáhla. Následkem toho Sýrie do Libanonu posílá několik desítek tisíc vojáků, kteří se staví na stranu libanonské opozice. Postranním důsledkem přítomnosti v Sýrii je posilování její pozice na Blízkém východě. Příměří v zemi se podaří vyjednat až po intervenci Organizace spojených národů (dále jen OSN), které vytváří mírové síly UNIFIL, na počátku 80. let, ani to však netrvá dlouho. Vedení OOP i bojovníci sice pod dozorem mezinárodních sil odchází ze země (hlavní sídlo OOP se přesouvá do Tuniska), palestínští Arabové opět začínají na severu Izraele realizovat teroristické útoky, na které Izrael opět reaguje odvetnými akcemi. Ozbrojené střety opět nejvíce zasahují běžné obyvatelstvo (např. bombardování velitelství OOP v Bejrútu, vyvraždění Palestinců

⁵³ Books, LLC. *Politics of Lebanon: : Cedar Revolution, List of Political Parties in Lebanon, Water Politics in the Middle East, Greater Syria, Phoenicianism*. 1st ed. London: Books, LLC, 2010. 116 p. ISBN 115768923X. (s. 47).

v uprchlických táborech jako reakce na atentát na prezidenta Bachira Gemayela apod.).

V roce 1982 (po odchodu OOP) vzniká v zemi nová šíitská politická a militantní organizace Hizballáh, která veřejně vyjadřuje odpor vůči Izraeli. Jeho cílem je úplné zničení státu Izrael, omezování vlivu Západního světa na Blízký východ (např. teroristický útok na americké velvyslanectví v Bejrútu v roce 1983, nebo atentát na kasárny americké námořní pěchoty v roce 1984) a v době vzniku také vytvoření islámského státu v Libanonu. Důležité je zmínit, že Hizballáh se stává součástí libanonského politického procesu.

Během druhé poloviny 80. let dochází díky Hizballáhu na území Libanonu k eskalaci konfliktů, v zemi, kde je bezvládní, existuje již 40 teroristických organizací.⁵⁴ Hlavní boje se nyní odehrávají mezi jednotlivými libanonskými frakcemi. Stojí proti sobě v podstatě dva bloky - koalice status quo, známá jako Libanonská fronta, kterou tvoří zejména maronitské milice část jiholibanonské armády. Většina této skupiny je dobře organizovaná, podporuje ji Izrael. Libanonská fronta usiluje o zachování platnosti Ústavy, vytěsnění všech Palestinců ze země a odchod syrských jednotek z Libanonu.

Naproti Libanonské frontě stojí Libanonské národní hnutí (reformisté), které tvoří mnohem nejednoznačnější a méně soudržnou skupinu (drúzové, šíitský Amal, sunitské milice a menší levicové strany jako např. Baas). Tato skupina si jako hlavní cíl stanovuje radikální reformu politického systému země, vyvážení moci mezi třemi složkami⁵⁵ a sekularizaci státní správy. Kromě toho žádají podporu palestinského boje proti Izraeli.⁵⁶

⁵⁴ SCHULZE, E. Kirsten. *Arabsko-izraelský konflikt: historie - fakta – dokumenty*. 1. vyd. Brno: CP Press, 2012. 182 s. ISBN 978-80-264-0000-4. (s. 149)

⁵⁵ Zachování politické rovnováhy v Libanonu je zajištěno tím, že tři nejdůležitější politické funkce jsou rozděleny mezi tři majoritní skupiny – prezident republiky pochází z řad maronitů, premiérem je volen sunnit a předsedou vlády se stává šíitský zástupce.

⁵⁶ GORDON, C. David. *Lebanon, the fragmented nation*. Stanford, California: Hoover Institution Press, 1980. 309 s. ISBN 0-8179-6271-9. (s. 299).

Vedle těchto primárních aktérů sehrála v libanonské občanské válce vedle Spojených států amerických zásadní roli také Sýrie. Ta v 60. a 70. letech tlačila na bejrútskou vládu, aby učinila společně s OOP ústupky směrem k Izraeli, v 70. letech svým vstupem do Libanonu zachránila Libanonskou frontu před úplnou porážkou a nakonec se zasadila (společně s Ligu arabských států) o ukončení 15 let trvající občanské války (Smlouva z Taífu). Nejdůležitějším bodem Táífské dohody byla pro Sýrii skutečnost, že došlo k oficiálnímu vytvoření privilegovaného svazku mezi těmito dvěma zeměmi. Syrská armáda získala mandát pro neomezeně dlouhou přítomnost, je nutné konstatovat, že se tak stalo za podpory důležitých mezinárodních aktérů (USA a v podstatě celý Západ), pro které byla syrská podpora v celkovém řešení blízkovýchodního konfliktu důležitější, než situace v Libanonu.⁵⁷

2.2.2 Devadesátá léta

Devadesátá léta se tedy v Libanonu odvíjela ve znamení zvýšeného vlivu Sýrie na vnitřní politickou scénu Libanonu. V roce 1991 totiž obě země podepsaly Smlouvu o bratrství, spolupráci a koordinaci, která vedla k založení bilaterálních exekutivních, obranných a ekonomických komisí. V Libanonu vládla demokraticky zvolená vláda, její vliv na vnitřní politiku byl ale minimální. Nejdůležitější záležitosti se odehrávaly v gesci Damašku, Bejrút je v podstatě pouze přijímal.⁵⁸

Podpory ze strany mezinárodní scény se Libanonu směrem k řešení otázky přítomnosti syrských vojsk dostalo až v září roku 2004, kdy OSN vydala rezoluci č. 1559, která vyzývala k odchodu všech zahraničních sil z Libanonu a k odzbrojení všech libanonských a nelibanonských ozbrojených skupin působících v zemi s jasným zaměřením na Sýrii a její podporu Hizballáhu.⁵⁹

⁵⁷ NASRALLAH, Fida. Syria after Ta'if: Lebanon and the Lebanese in Syrian Politics. In: EBERHARD, Kienle. *Contemporary Syria: Liberalization Between Cold War and Peace*. London: I. B. Tauris, 1996, 133 - 137. ISBN 978-1860641350.

⁵⁸ PETERKOVÁ, Lenka. *Syrská zahraniční politika za Baššára al-Assada*. Brno, 2008. Magisterská diplomová práce. Masarykova univerzita.

⁵⁹ United Nations: Resolution Nr. 1559. *Www.unesco.org* [online]. 2004 [cit. 2015-02-12]. Dostupné z: http://www.unesco.org/Documents/Resolutions/S_RES_1559%282004%29.pdf

Na začátku roku 2005 byl zavražděn předseda vlády Rafik Harírí, který byl velmi spojován s úsilím o stažení syrských vojsk z Libanonu. O dva dny později se konal jeho masový pohřeb s nejméně 150 tisícovou účastí, která byla zároveň demonstrací proti syrské angažovanosti v zemi především proto, že většina libanonského obyvatelstva považuje syrskou vládu přímo zodpovědnou za atentát na Harírího.⁶⁰

2.2.3 V novém tisíciletí

Po stažení všech vnějších okupačních sil z území Libanonu začínají s počátkem léta 2005 nekontrolované akce násilí ať úspěšnými nebo neúspěšnými pumovými atentáty na politické představitele země. Mezitím bylo pod záštitou OSN započato vyšetřování okolností smrti Rafíka Harírího, které následně ve své zprávě pro Radu bezpečnosti OSN 2. října oznámilo „*zapojení vysoce postavených syrských představitelů a jejich libanonských spojenců z řad Hizballáhu*“, což Sýrie kategoricky odmítla.⁶¹

Skutečnost, že Sýrie ukončila fyzickou přítomnost v Libanonu ale neznamenal, ukončení jejího vlivu v zemi. V nových volbách sice zvítězila proti-syrská koalice (Koalice 14. března tvořená křesťanskými Falangisty a Libanonskými silami, sunnitským Mustaqbalem rodiny Harírí a drúzskou Progresivní socialistickou stranou), pevné pozice si na politické scéně však i nadále zachovávala politická opozice – Koalice 8. března (tvořená frakcemi Hizballáhu, Amalu a křesťanským Svobodným vlasteneckým hnutím Michaela Aúna).

V roce 2006 se na území Libanonu rozhořel další konflikt, který vešel do povědomí mezinárodní scény jako druhá libanonská válka (někdy také letní válka s Izraelem). Trvala pouhý měsíc (12. 7. – 14. 8. 2006) a jednalo se o konflikt mezi Izraelem a ozbrojeným křídlem libanonského Hizballáhu. Izrael napadl Libanon poté, co byli hnutím Hizballáh zajati dva izraelští vojáci. Po 34 dnech vojenských střetů se nako-

⁶⁰ OTAYEK, Silvie. *Pozice Libanonu v Blízkovýchodním regionu*. Praha, 2011. Bakalářská práce. Univerzita Jana Amose Komenského.

⁶¹ OTAYEK, Silvie. *Pozice Libanonu v Blízkovýchodním regionu*. Praha, 2011. Bakalářská práce. Univerzita Jana Amose Komenského.

nec podařilo OSN zprostředkovat příměří, konflikt nicméně fatálně zasáhl do vnitřních událostí.

Po skončení války s Izraelem se rozhořela vnitřní politická krize a začala se rozvíjet vážná debata o případném federalistickém uspořádání jako možném řešení náboženského a sociálního rozdělení země.

V roce 2007 byl Libanon nucen čelit dalšímu ozbrojenému konfliktu, tentokrát ze strany radikální islamistické skupiny Fatah al-Islám (která vznikla za podpory Sýrie), která si kladla za cíl vrátit náboženskou složku do boje Palestinců za nezávislost na Izraeli. Tento konflikt opět prohloubil politickou krizi, která vyvrcholila v polovině roku 2008, kdy Hizballáh jako reakci na vládní restrikce (směřované na oslabení vlivu Hizballáhu v zemi) předvedl formou nekontrolované násilné stávky demonstraci své síly a dokázal tak, že společně se svými syrskými a iránskými podporovateli má v Libanonu naprostou převahu.⁶²

Tato skutečnost zřejmě přispěla k tomu, že soudržnost Koalice 14. března oslabila (odloučení drúzské frakce). V parlamentních volbách v roce 2009 sice původní demokratická vláda své vítězství potvrdila (získala 71 mandátů), Hizballáh se sice na vládě podílel menšinově, nicméně získal 57 mandátů.⁶³

V lednu rezignovalo na své funkce ve vládě 11 ministrů opozice (Hizballáh a Svobodné vlastenecké hnutí), což nebylo možné vnímat jinak, než snahy Hizballáhu o rozbití celé libanonské vlády. Ta totiž bezprostředně po demisi samozřejmě padla. V zemi se strhla vlna nepokojů, novým premiérem byl jmenován pro-syrsky orientovaný Nadžíb Míkátí. I když sám své spojení s hnutím mírnil slovy, že *„Hizballáh je jen jednou aktivní stranou v Libanonu a je normální, že když potřeboval hlasy,*

⁶² BAKRI, Nada. Shiite-Sunni Clashes Intensify in Beirut. *The New York Times*. 2008, č. 28. Dostupné z: http://www.nytimes.com/2008/05/09/world/middleeast/09lebanon.html?ex=1367985600&en=27fbc7f2741a0ae2&ei=5124&partner=permalink&expod=permalink&_r=0

⁶³ Council on Foreign Relations: Lebanon's Parliamentary Elections (June 7, 2009). *Www.cfr.org* [online]. 2009 [cit. 2015-02-12]. Dostupné z: <http://www.cfr.org/lebanon/lebanons-parliamentary-elections-june-7-2009/p19578>

*obrátil se tudíž i na tuto stranu*⁶⁴, nicméně stoupenec prozápadní politiky a původní premiér Saad Harírí odmítl dále v politice setrvat (jeho odchod podpořilo tisíce demonstrantů). To bylo dle mého názoru první malé vítězství pro-syrsky orientované politické frakce v Libanonu, které opět znamenalo posílení syrské přítomnosti, byť jen virtuální.

Záhy, v roce 2012 však musela nová vláda opět čelit revolučnímu výbuchu v důsledku atentátu na šéfa libanonských tajných služeb a otevřeného kritika syrského režimu Visáma Hasana. Ten měl blízko k opozičnímu lídrovi Saadovi Harírímu (také hlasitý kritik syrského režimu). Visám řídil speciální jednotku, která v rámci vyšetřování teroristických spiknutí zatkla vysoce postaveného libanonského pro-syrsky orientovaného politika a stoupence prezidenta Sýrie Michela Samaha (měl plánovat bombové útoky po celém Libanonu, které měl objednat Damašek). Visám také mj. řídil vyšetřování vraždy Rafíka Harírího, které ukázalo na Hizballáh.

Dalo se tudíž očekávat, že se část libanonské veřejnosti bude přiklánět k názoru, že atentát na Visáma souvisí s občanskou válkou v sousední Sýrii, nebo že za ním alespoň stojí syrská snaha destabilizovat situaci v Libanonu (a to i přesto, že Sýrie útok v Bejrútu oficiálně odsoudila).⁶⁵

Jak je patrné z výše uvedeného výkladu, v Libanonu kvůli syrskému konfliktu roste napětí. Občanská válka v sousední zemi de facto postavila proti sobě libanonské náboženské skupiny, konkrétně sunnitské zastánce syrských povstalců proti příznivcům prezidenta Sýrie Bašára Assada.

Přesto se Míkátího vládě dařilo relativně (boje mezi pro-syrskými a proti-syrskými aktivisty a ozbrojenci) chránit Libanon před dopady občanské války v sousední Sýrii

⁶⁴ Česká televize: V Libanonu se jedná o nové vládě. *Www.ceskatelevize.cz* [online]. 2011 [cit. 2015-02-12]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/113733-v-libanonu-se-jedna-o-nove-vlade/?mobileRedirect=off>

⁶⁵ POLOCHOVÁ, Iveta. IDnes: Bomba zabila v Bejrútu šéfa rozvědky. Stojí za tím Sýrie, tvrdí expremiér
Zdroj: http://zpravy.idnes.cz/vybuch-v-bejrutu-0kt-/zahranicni.aspx?c=A121019_162327_zahranicni_ipl.
Www.idnes.cz [online]. 2012 [cit. 2015-02-12]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/vybuch-v-bejrutu-0kt-/zahranicni.aspx?c=A121019_162327_zahranicni_ipl

až do března roku 2013, kdy premiér podal demisi. Přispěl k ní opět Hizballáh, který společně se svými spojenci dlouhodobě blokoval ustavení kontrolní komise pro dohled nad nadcházejícími volbami a snahu o prodloužení funkčního období vedení libanonské policie.⁶⁶

Novým libanonským premiérem se stal Tammám Salám, kterého média prezentují jako umírněného sunnitu, který chce vytvořit vládu národní jednoty. Novou vládu se Salámovi podařilo sestavit až po deseti měsících svého jmenování, premiér je ale zároveň přesvědčen, že se jedná o vládu, které se bude dařit hájit národní zájmy.⁶⁷

Tvrdí přitom, že Libanon se podle něj kvůli uprchlické krizi nachází ve zcela bezprecedentní situaci.

⁶⁶ Denik.cz: Bejrút – Libanonský premiér Nadžíb Míkátí dnes oznámil demisi. *Www.denik.cz* [online]. 2012 [cit. 2015-02-12]. Dostupné z: http://www.denik.cz/ze_sveta/libanonsky-premier-nadzib-mikati-podal-demisi-20130322.html

⁶⁷ Aktualne.cz: Libanon se dočkal nové vlády. Má sjednotit zemi. *Www.aktualne.cz* [online]. 2014 [cit. 2015-02-12]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/zahranici/libanon-se-dockal-nove-vlady-ma-sjednotit-zemi/r~51d6f680963f11e3a5c4002590604f2e/>

PRAKTICKÁ ČÁST

3 METODOLOGIE PRÁCE

Cílem této práce je analyzovat dopady ozbrojeného konfliktu v Sýrii na životy libanonských občanů, na politický systém a na socioekonomický vývoj státu. Analýzu dopadů výše uvedených skutečností je možné učinit na základě jejich hloubkového rozboru. Na začátku proto byly stanoveny základní otázky, na které byly hledány odpovědi:

1. Kolik Syrských uprchlíků žije na území Libanonu, jakým tempem se jejich počet zvyšuje a jaká je predikce jejich počtu v budoucnosti?
2. Jaké dopady má přítomnost syrských uprchlíků na libanonskou společnost?
 - V rámci druhé otázky jsou zjišťovány následující skutečnosti:
 - a) Hrozí Libanonu občanská válka?
 - b) Jak souvisí bezpečnost uvnitř země s přítomností syrských uprchlíků v zemi?
 - c) Jak dlouho bude podle nejrůznějších odhadů trvat syrský konflikt?
 - d) Jaké finanční částky byl Libanon nucen v důsledku konfliktu v sousední Sýrii vynaložit na udržení situace v zemi?
 - e) Jaké má syrský konflikt dopady na libanonský trh práce?
 - f) Jak ovlivnil syrský konflikt makroekonomické ukazatele Libanonu?
 - g) Co je zdrojem největšího napětí mezi Libanonci a Syřany, žijícími v Libanonu?
 - h) Jak bude do budoucna pravděpodobně probíhat syrský konflikt?
3. Z jakých skutečností by měla vycházet vládní opatření směrem k redukcí syrských uprchlíků na území Libanonu, a jak by tato opatření měla vypadat?

Při sestavování otázek vycházela autorka z hypotézy, že syrský konflikt nebude v roce 2015 ještě ukončen a zájem syrských občanů o azyl v Libanonu bude neustále

stoupat. Tato hypotéza byla stanovena na základě vlastních zkušeností a poznatků o situaci v zemi.

3.1 Volba výzkumné strategie

V politologii je jakožto ve společenské vědě kladen velký důraz na empirická data. Za vědu je považována proto, že zkoumá určité jevy za využití nejrůznějších metod, které vedou k vysvětlení určitého stavu. Prostřednictvím výzkumného procesu dochází k poznatkům pomocí systematické analýzy dat získaných konkrétním, metodologicky podloženým způsobem. V zásadě existují dva metodologické přístupy (tzv. výzkumné strategie) – kvalitativní a kvantitativní.

Je to právě kvalitativní výzkumná strategie, která ve společenských vědách představuje nejpoužívanější výzkumnou metodu. Je tomu z důvodu relativní otevřenosti této strategie.⁶⁸ Creswell uvádí, že prostřednictvím kvalitativního výzkumu je výzkumník schopen vytvořit komplexní, holistický obraz konkrétního problému díky tomu, že zahrnuje informace a názory účastníků, kteří se pohybují v přirozených podmínkách zkoumané oblasti.⁶⁹

Kvalitativnímu výzkumu je často vytýkáno, že je postaven na sbírce subjektivních dojmů, které jsou navíc málo transparentní. Kvůli jeho pružnému a víceméně nestrukturovanému charakteru je také těžké ho reprodukovat, a protože staví na výpovědích několika málo jedinců, je možné mu vytknout také určitou míru zobecnění. Tyto výhrady lze ale na druhou stranu vyvážit jinými charakteristikami typickými pro kvalitativní výzkumnou strategii, jako je například získání skutečně podrobného popisu určité události nebo stavu. Další výhodou kvalitativního výzkumu je skutečnost, že umožňuje studovat celé procesy určitého vývoje, a je v jeho rámci velmi dobře možné stavět do kontextu různé příčinné souvislosti.

Hendl uvádí, že to, co je na kvalitativních výzkumech často kritizované, může být v mnoha směrech považováno za přednost. Tento metodolog připouští, že zvolená

⁶⁸ FLICK, Uwe. *Qualitative Forschung: Ein Handbuch*. Rowohlt: Taschenbuch Verlag, 2005, s. 11.

⁶⁹ CRESWELL, W. John. *Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing Among Five Approaches*. Nebraska: Sage Publications, 2012, s. 28.

forma výzkumné strategie je vždy jakýmsi kompromisem a vyvažováním nedostatků a výhod.⁷⁰

3.2 Metodologie kvalitativního výzkumu (tedy použité techniky)

Výběr metod pro sběr dat souvisí s požadovaným typem informací, odvíjí se také od toho, za jakých okolností a od koho jsou data získávána. Při volbě metody získávání dat pro tuto diplomovou práci bylo vycházeno ze skutečnosti, kterou uvádí Hendl: „*Chceme-li zkoumat to, co si lidé myslí nebo čemu věří, použijeme dotazování*“⁷¹.

Cíl práce tak, jak byl stanoven, vyžadoval získání informací od místních i zahraničních odborníků na danou problematiku, kteří mají z hlediska svého profesního působení předpoklady uvést co možná nejpřesnější a hlavně objektivní informace.

Osloveno bylo proto několik předních odborníků, pomoc se mi podařilo získat od dvou z nich:

- **Dr. prof. Ghassan Karam**, který se narodil, studoval a nějakou dobu také žil v Libanonu, a který v současné době komentuje situaci na Blízkém východě z pozice zaměstnance Pace University v New Yorku.

Tento odborník byl nejprve osloven e-mailem. Přes Skype byl ochoten hovořit o problematice, kterou se diplomová práce týká.

- **Hlavní koordinátorka Mezinárodní organizace pro migraci Sara Asaad**, kterou jsem navštívila v Bejrútu na adrese UN House, Riad El Solh Square. Byla ochotná se mnou vést dvouhodinový rozhovor na téma mé diplomové práce.

Kromě toho jsem vedla rozhovory se dvěma syrskými uprchlíky. Získat tyto rozhovory bylo velmi obtížné. Většina oslovených lidí rozhovor odmítla v obavě o vyjádření důležitých detailů, neboť se na území Libanonu zdržují nelegálně. Proto jsem oběma osobám, které se mnou ochotně a velmi otevřeně hovořily o příchodu do Libanonu, životních podmínkách a názorech, přislíbila, že zůstanou v anonymitě.

⁷⁰ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál, 2008, s. 53.

⁷¹ Tamtéž, s. 161.

Z tohoto důvodu jsem upustila od původního záměru doložit jejich existenci kopií osobních dokladů. Jedná se o následující osoby:

- **Rana**, 31 let, matka dvou dětí pocházející ze syrského města Abu Kamal. V důsledku střetů mezi povstalci a vládními vojáky přišla o manžela, rodina žijící v Damašku jí z ekonomických důvodů nemohla pomoci, a tak se rozhodla opustit Sýrii, neboť své rodině nedokázala zajistit ani základní potřeby ani bezpečný život. Libanon jako cílovou zemi zvolila proto, že jej znala z médií a jednalo se o jedinou zemi bez povinnosti vstupního víza, do které se z důvodu omezených finančních prostředků mohla dostat.
- **Habib**, 27 let, inženýr ekonomie. Pochází z menší vesnice ležící poblíž hlavního města Damašek. Stejně jako Rana, také Habib Sýrii opustil v důsledku probíhající krize, pro Libanon se rozhodl proto, že se jednalo o jedinou zemi, která nevyžadovala vstupní vízum.

Rozhovor jsem vedla také s pěti místními občany, žijícími v Bejrútu a jeho okolí. Jednalo se o následující osoby:

- **Mark, Azzi**, 33 letý bankovní úředník,
- **Noor Haddah**, 26 letá studentka medicíny,
- **Rafic Nars**, 47 letý stavební inženýr,
- **Marlene Kobersy**, 54 letá vedoucí restaurace
- **a Jihane Adorian**, 32 letá armádní úřednice.

Pro každého aktéra zvlášť (odborník, uprchlík, místní občan) jsem měla připravené otázky, jejichž plné znění je uvedeno v přílohách č. 2, 3 a 4.

Zmíněno již bylo, že kvalitativní výzkum je typický svou otevřeností, proto také metody, které jsou při něm využívány, nejsou nikdy stanoveny jednoznačně, bez přesahu. Kvalitativní výzkum využívá ke zjištění informací mnohdy několik metod navzájem, hovoříme o jakémsi metodologickém spektru. Stejně je tomu i v této diplomové práci, ve které byla kromě metody dotazování pro získávání informací o stavu uprchlíků a vládních opatřeních zvolena také metoda studia dostupné statistické dokumentace a libanonského denního tisku.

Aktuální politické informace a zprávy o vnitropolitickém vývoji země bylo možné čerpat z anglicky psaných deníků Daily Star a Middle East Reporter, které jsou vydávány nejen v papírové podobě, ale také on-line na svých webových serverech.

5 DISKUSE (VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ)

Podle okruhu stanovených otázek je celá diskuse, v rámci které jsou prezentovány výsledky výzkumného šetření, rozdělena do tří hlavních oblastí. První z nich informuje o množství a složení syrských uprchlíků na území Libanonu a zabývá se také pravděpodobným vývojem jejich počtu do budoucna.

Druhá část diskuse je věnována problematice dopadů přítomnosti syrských uprchlíků na libanonskou společnost. Jedná se celkem o důvody, které lze zařadit do jedné ze tří oblastí – bezpečnosti, ekonomiky a sociální sféry.

Třetí diskutovaná oblast se týká opatření, která mohou být učiněna, aby syrských uprchlíků v Libanonu tak drasticky jako dosud nepřibývalo a aby byla zachována stabilita již tak křehkého politického režimu a stabilita společnosti obecně.

3.3 Syřané v Libanonu

V současné době k datu 1. 1. 2015 žije v Libanonu 4,354 milionů tamních obyvatel a 1, 170 syrských uprchlíků, celkem tedy 5,524 milionů lidí. Rozložení uprchlíků v jednotlivých (šesti) provinciích Libanonu je uvedeno v následujícím schématu.

Obrázek č. 2 Rozložení syrských uprchlíků v jednotlivých libanonských provinciích

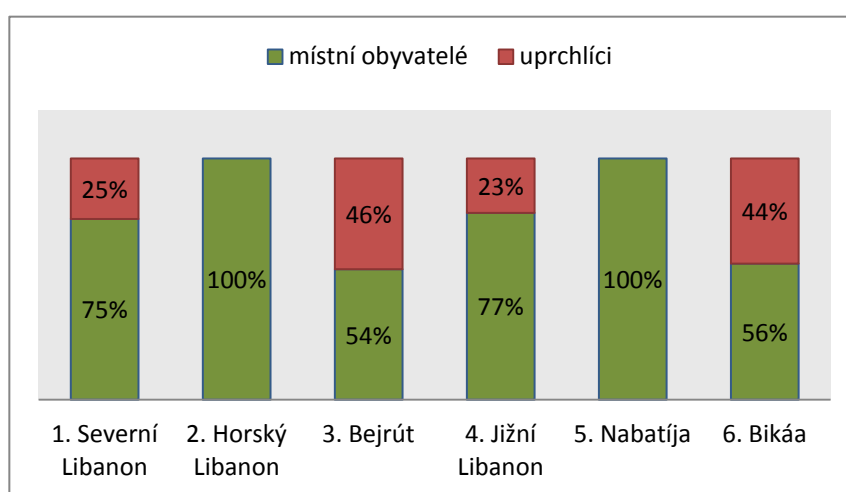

Vlastní zpracování na základě údajů UNHCR – Syria Regional Refugee Response a 2015 UNHCR Country Operations Profile – Lebanon.

Jak je vidět z výše uvedeného schématu, syrští uprchlíci se usazují ve čtyřech provinciích – na západním pobřeží v provincii Severního Libanonu, Bejrútu a Jižního Libanonu, na východě potom v regionu Bikáa. Provincie Horský Libanon a Nabatíja oficiálně neregistrují žádného syrského uprchlíka.

V grafu č. 5 je uveden podíl počtu místních obyvatel a syrských uprchlíků v jednotlivých provinciích.

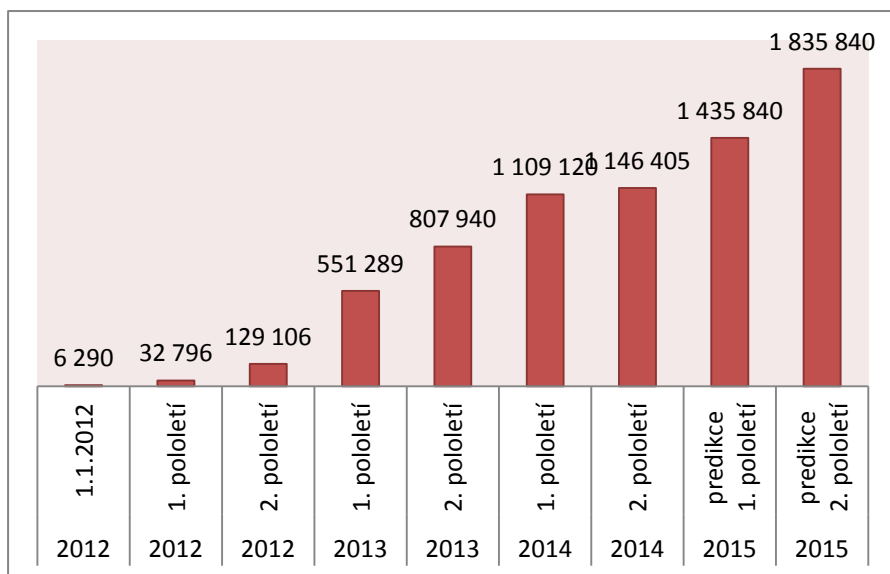
Graf č. 5 Podíl počtu místních obyvatel a uprchlíků v jednotlivých provinciích Libanonu

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů UNHCR – Syria Regional Refugee Response a 2015 UNHCR Country Operations Profile – Lebanon.

Ze setříděných informací je vidět, že s největším množstvím uprchlíků je provincie Bikáa a Bejrút, kde je v současné době téměř každý druhý občan syrský uprchlík. Jejich počet se přitom nesnižuje, ani nezastavuje, naopak, neustále se zvyšuje. Jak je vidět z grafu č. 7, kde je uveden nejen vývoj počtu syrských uprchlíků, kteří přišli do Libanonu v minulosti, ale také prognóza dalších příchodů, v roce 2015 by se měl jejich počet zvýšit na 1 835 tisíc.

Graf č. 6 Vývoj počtu syrských uprchlíků na území Libanonu od roku 2012

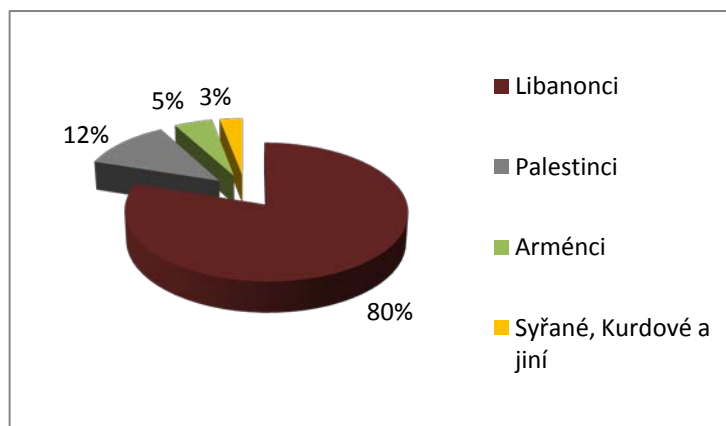

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů UNHCR – Syria Regional Refugee Response a 2015 UNHCR Country Operations Profile – Lebanon.

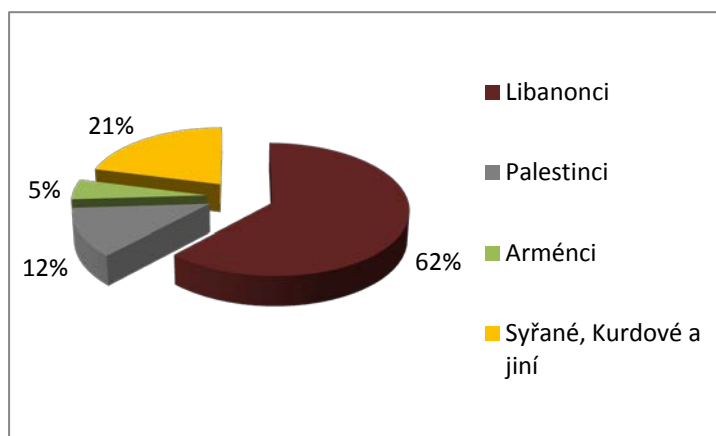
Během tří let se počet Syrských uprchlíků, kteří přišli do Libanonu, zvýšil z 6 290 na 1 146 405 (tedy 180 krát). Agentura Organizace spojených národů pro vnitřně přesídlené uprchlíky (dále jen UNHCR - The United Nations Refugee Agency) odhaduje, že v polovině roku 2015 se počet Syřanů zvýší až na 1 435 840 (tedy o dalších 25 %), na konci roku 2015 má potom podle této predikce Libanon hostit 1 835 840 Syřanů (tedy nárůst o dalších 28 %).

Níže jsou pro srovnání uvedeny tři grafy, které ukazují národnostní složení obyvatelstva před započítáním syrské krize, v současné době, tedy na počátku roku 2015 a na konci roku 2015 (predikce).

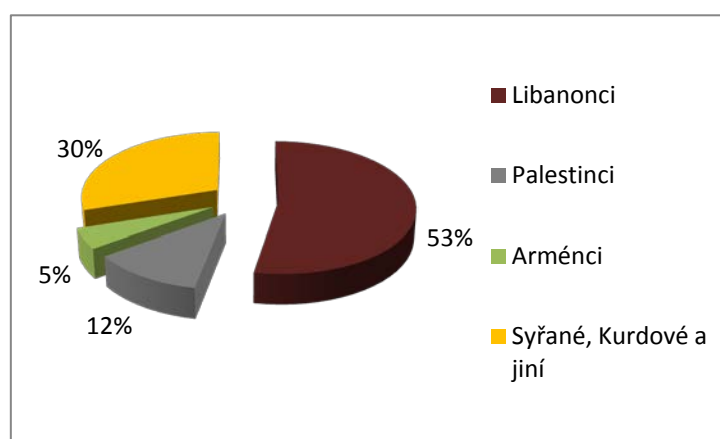
Graf č. 7 Podíl počtu Syřanů žijících v Libanonu (2011)

Graf č. 8 Podíl počtu Syřanů žijících v Libanonu (1. 2. 2015)

Graf č. 9 Podíl počtu Syřanů žijících v Libanonu (predikce: konec roku 2015)

Zdroj: Vlastní zpracování na základě údajů UNHCR – Syria Regional Refugee Response a 2015 UNHCR Country Operations Profile – Lebanon.

Z uvedeného je patrné, že počet Libanonců se neustále a dost rapidně snižuje. Rozlohou (10 425 km²) je přitom Libanon menší než středočeský kraj (11 014 km²). Situace v Libanonu je stejná, jako kdyby střední Čechy obývalo šestkrát více lidí než hlavní město Prahu, každý třetí by navíc byl cizinec. Lze předpokládat, že tato situace by i v jinak stabilní České republice přinesla minimálně vlnu nepokojů, které by otřáslly základy společenského zřízení. V Libanonu, který se zmítá v politické nestabilitě, je velice reálné, že vlna nepokojů přeroste v občanskou válku. Kromě toho s sebou přítomnost tolika Syrských uprchlíků přináší řadu dalších dopadů i v jiných oblastech.

3.4 Dopady přítomnosti syrských uprchlíků na libanonskou společnost

3.4.1 Oblast bezpečnosti

Na syrsko-libanonských hranicích se již delší dobu odehrávají boje, kterých se účastní libanonská armáda a proti ní konkurenční islámští bojovníci. Libanonu také hrozí, že bude přímo zatažen do syrské občanské války a ještě k tomu je ohrožen potenciálním vnitřním rozvratem (napětí mezi sunity a šiity), který hrozí přerůst v občanskou válku v samotném Libanonu.

O občanské válce se v souvislosti se syrským konfliktem hovoří právě v souvislosti s množstvím syrských uprchlíků, které není podle slov profesora Karama Sýrie, stejně jako žádná jiná země, schopná přijmout bez toho, aby to mělo za následek vážné dopady na její bezpečnost. Občanská válka však podle tohoto odborníka na danou problematiku Libanonu zatím nehrozí. Tuto domněnku odvozuje od několika základních faktů – Libanonci mají podle jeho názoru ještě stále v živé paměti poslední občanskou válku, a díky této zkušenosti situaci nechtějí opakovat. Kromě toho je Karam přesvědčen, že vzniknout občanské válce nedovolí ani žádný z hlavních domácích aktérů. Další důvod spatřuje v tom, že neexistuje dostatečně silná a jednotná opozice, která by byla schopná postavit se (a čelit důsledkům tohoto postavení) Hizballáhu.

Přesto bude muset Libanon podle Karama čelit nepokojům ještě dalších několik let. „*Věřím, že diktatura sama o sobě se nedokáže přeměnit v demokracii*“, uvádí jeden

z důvodů, tedy skutečnost, že ozbrojený konflikt v Sýrii nebude sama Sýrie schopná vyřešit. „Existují studie, které hovoří o tom, že občanské války mají tendenci trvat alespoň 3 – 4 roky, spíše déle“, vysvětluje Karam základ svého přesvědčení, že válka v Sýrii v průběhu roku 2015 nebude ukončena. „Myslím si, že konflikt bude trvat tak dlouho, dokud jedna ze stran nedojde totálního vyčerpání, nebo dokud se veřejnost obou zneprátelených frakcí nerozhodne, že další boje nemají jednoduše smysl. Ovšem domnívám se, že ať už zvítězí jakákoliv strana, bude se jednat o Pyrrhovo vítězství“ (tedy vítězství získané pouze ve formální rovině, pozn. autora.), odhaduje Karam.

Ukončení konfliktu se dle mého názoru může odehrát až tehdy, kdy obě zneprátelené strany pochopí, že ani jedna z nich nemůže v syrské politice získat monopol, což může trvat velmi dlouho.

Nestabilita v oblasti bezpečnosti tak bude ještě nějaký čas podporovat rozvoj činností jako je například pašeráctví, které má mezinárodní přesah. „V tomto byznysu je více peněz než v obchodu s narkotiky“, vysvětluje Jan Schroth z Mezinárodní organizace pro migraci, podle kterého na zoufalé situaci Syřanů vydělávají obrovské částky peněz skupiny organizovaného zločinu.⁷² Tuto skutečnost potvrzují oba Syrští uprchlíci – Rana a Habbib. Rana vysvětluje, že musela podplatit mnoho úředníků na syrské i libanonské straně, aby se mohla usadit v Berjútu. „Díky své práci jsem si tyto poplatky mohl dovolit, ale ze svého okolí vím, že mnoho nemajetných syrských rodin se na základě této skutečnosti stává nelegálními přistěhovalci“, doplňuje Habbib, který mimo jiné také potvrzuje rozvoj pašeráctví a s ním spojených nelegálních praktik: „Chystám se vycestovat za svým bratrem, který nyní žije ve Švédsku. Aby se tam dostal, musel podplatit úředníky egyptské ambasády v Damašku (2 tisíce dolarů) a egyptského převaděče (12 tisíc dolarů)“.

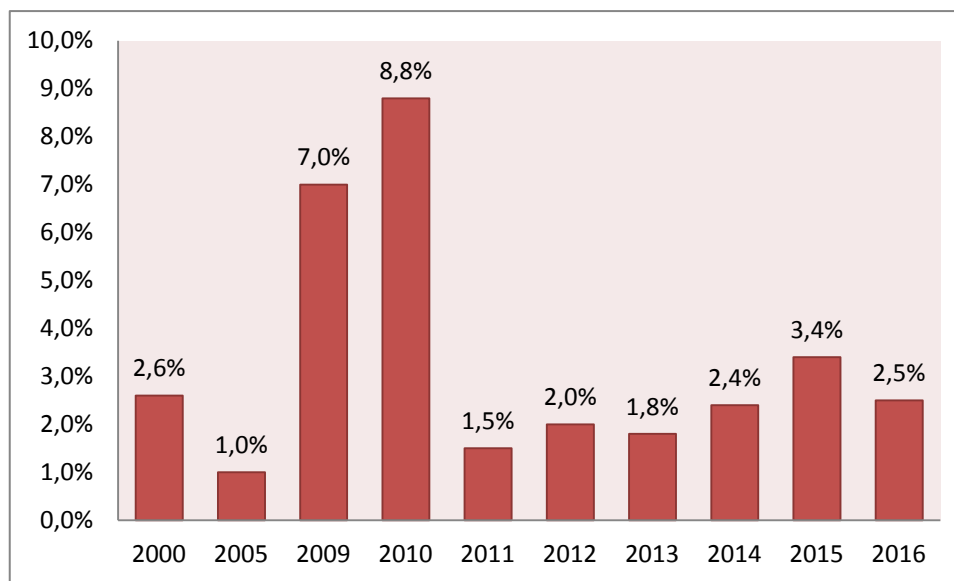
⁷² Česká televize: Amnesty International: Situace uprchlíků ze Sýrie je zoufalá. www.ceskatelevize.cz [online]. 2014 [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/294620-amnesty-international-situace-uprchliku-ze-syrie-je-zoufala/>

Zesiluje tedy vliv organizací, které přes hranice prostřednictvím vlastních kanálů pašují nejen lidi, ale také zboží i zbraně. Libanonské bezpečnostní složky, (které jsou placeny státem a na jejichž provoz není možné vyčlenit větší částky), tak mají čím dál tím více práce zabránit tomu, aby nekontrolovaný chaos, jehož charakteristickým rysem je vedle rabování apod. také mezi-komunitní vyřizování účtů, nepřekročilo únosnou hranici.

3.4.2 Ekonomika

Díky situaci na Blízkém východě obecně, ale také v důsledku velkého množství syrských uprchlíků, zaznamenala libanonská ekonomika v posledních třech letech výrazné zpomalení. Libanon je na Sýrii ekonomicky úzce vázán, proto tamní vývoj ovlivňuje i libanonské hospodářství. V následujícím grafu je uveden vývoj hrubého domácího produktu (dále jen HDP) Libanonu za posledních 15 let (+ predikce na léta 2015 a 2016).

Graf č. 10 Vývoj HDP Libanonu (2010 – 2016)

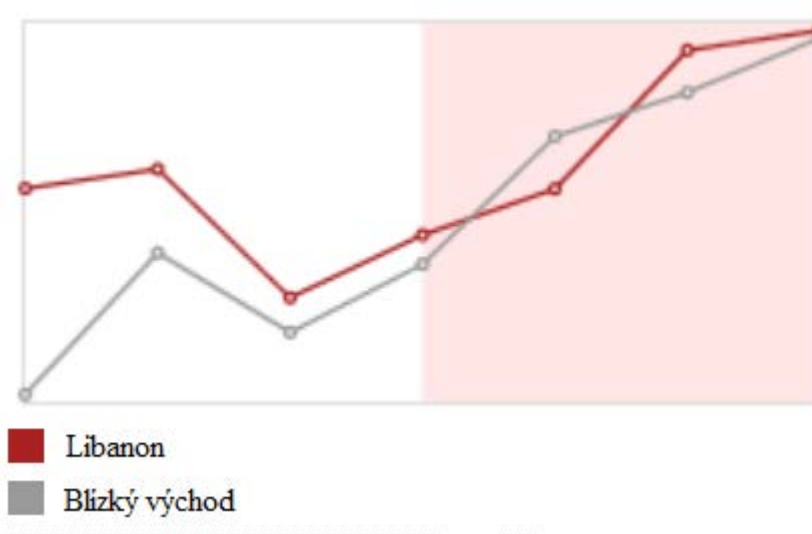
Zdroj: The World Bank: Lebanon. [www.data.worldbank.org](http://data.worldbank.org) [online]. 2015 [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: <http://data.worldbank.org/country/lebanon>

Z uvedeného grafu je vidět, jakým způsobem uprchlická krize poznamenala vývoj HDP v Libanonu. Mezi léty 2010 a 2011 se vývoj HDP výrazně snížil (z 8,8 % na 1,5 %), aby v roce 2012 zaznamenal mírný růst (o půl procentního bodu) a v roce

2013 opět pokles (o 0,2 procentních bodů). V roce 2014 HDP opět vzrostl (o 0,4 % bodu), predikce na rok 2015 hovoří o dalším růstu (HDP by měl dosáhnout celkem 3,4 % růstu), v roce 2016 se opět očekává jeho pokles, a to o devět procentních bodů.

V grafu č. 11 je uvedeno srovnání předpokládaného (očekávaného) vývoje HDP Libanonu mezi léty 2015 – 2017.

Graf č. 11 Srovnání očekávaného vývoje HDP Libanonu a ostatních států Blízkého východu

Zdroj: The World Bank: Lebanon. [www.data.worldbank.org](http://data.worldbank.org) [online]. 2015 [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: <http://data.worldbank.org/country/lebanon>

Z grafu je patrné, že tempo růstu HDP Libanonu je v porovnání s ostatními státy Blízkého východu kolísavé, v současné době je na přibližně stejné úrovni, v následujícím roce (rok 2015 – 2016) se bude pohybovat pod průměrnou úrovní, aby se v následujících letech opět vyrovnal a opět klesal.

Toto kolísání je důsledkem situace v Sýrii. Hlavním předpokladem pro ekonomický růst Libanonu je rozvoj turistického ruchu, který se v důsledku zhoršení bezpečnostní situace v regionu nekoná. K opatrnosti při návštěvě Libanonu nabádá většina národních vládních webových serverů, cestovní agentury i mezinárodní organizace (OSN, Amnesty International). „Do Libanonu dnes téměř necestují žádní bohatí lidé

ze zemí Zálivu, na jejichž cestách vlastně stojí většina odvětví turistického ruchu“, vysvětluje Sara Assad.

Také další oblast, která podmiňuje růst HDP, a sice sektor investic, je oslaben. Libanonská vláda sice v průběhu dvou posledních let (2013, 2014) uskutečnila některá opatření, která měla vést k přilákání zahraničních investorů (např. snížení daní z příjmu, který bude vytvořen prostřednictvím průmyslového exportu⁷³), přesto se však nejbohatší (arabské) investory přilákat nepodařilo. Hodnota investic tak od roku 2011 neustále klesá.

Významným způsobem klesá také vývoz ze země, jejímž největším příjemcem exportního zboží je právě Sýrie. Pokles vykazují i dovozové aktivity, což společně s exportními statistikami způsobuje, že se neustále zvyšuje deficit obchodní bilance.

Existují ale i ekonomická odvětví, která v souvislosti se syrským konfliktem registrují zisky. Přítomnost téměř dvou milionů Syrských uprchlíků logicky zvýšila také spotřebu. Proto mohou místní výrobci v některých odvětvích (především potravinářství) deficit v odbytu vyplňovat výrobou pro místní (tedy především pro syrské) obyvatele. Místo aby své zboží tedy vyráběli za účelem exportu, dodávají ho na místní trh. Odbyt pro své zboží tedy nenalézají především výrobci zbytných produktů.⁷⁴

Avšak ani tato skutečnost (posílení některých odvětví formou umístování nadbytečné výroby na místní trh) obchodní bilanci vyrovnat nedokáže. Více než cokoliv jiného oslabila krize lokální výrobní kapacity a oslabila distribuci zboží obecně, neboť Sýrie představuje jediný prostor, přes který může být zboží dopraveno z Libanonu do ostatních zemí Perského zálivu, tedy do zemí, které představují pro Libanon hlavní příjemce doma vyrobeného zboží.

⁷³ NADER, Sami. Foreign Investments Slip as Lebanon remains in crisis. *Al Monitor*. 2015, č. 14.

⁷⁴ WEHBE, Mouhamad. News Politics Culture & Society Economy Opinion Portraits In Focus Blogs GI Files Syria Files Arabic Edition Follow Al-Akhbar on Twitter Like Al-Akhbar on Facebook Subscribe to our RSS Feed Syrian crisis 'boosts' local production in Lebanon. *Al Akhbar*. 2014, č. 10.

Náhly příliv syrských uprchlíků se v ekonomické oblasti promítá do každodenního života Libanonců také proto, že jim Syřané berou práci a způsobují tak zvyšující se nezaměstnanost libanonské části obyvatelstva.

Libanon sice oficiálně patří mezi státy, které jsou mezinárodními měřítky označovány jako státy s vyšším středním příjmem, ale stav jeho reálné ekonomiky za ostatními zeměmi podobného postavení velmi zaostává. Existují zde závažné nedostatky v dynamice trhu práce (existuje zde například vysoká nezaměstnanost mladých lidí, ženy tvoří pouze 24 % pracovní síly apod.).⁷⁵

Poslední zpráva, kterou vydala Světová banka, uvádí, že míra nezaměstnanosti se v Libanonu v současné době pohybuje okolo 11 %.⁷⁶ V libanonském deníku The Daily Star se ale uvádí na pravou míru, že Světová banka míru nezaměstnanosti značně podhodnotila kvůli neoficiálním informacím. Libanonský ekonom Ghazi Wazni pro The Daily Star uvedl, že nezaměstnanost v roce 2013 dosáhla minimálně 15 %. *„Průměrná míra nezaměstnanosti se v arabském světě pohybuje kolem 15 %, nevěřím, že by se Libanon pohyboval pod touto hranicí“*, uvedl Wazni.⁷⁷

Mnoho odborníků, mezi nimi i profesor Karam, ale tvrdí, že to nejsou syrští uprchlíci, kdo je zodpovědný za problémy, kterým musí čelit libanonský trh práce. *„Vládnoucí třída se usilovně snaží svalovat vinu za zvyšující se nezaměstnanost na uprchlíky, aby tak zakryla desítky let trvající stav, ve kterém neexistují kvalitní místa hlavně pro mladé vzdělané lidi“*, uvádí Karam.

Přesto zde aspekt, který v souvislosti s příchodem Syřanů místní obyvatelstvo popuzuje, existuje. Zvýšení nabídky práce vytváří tlak na ceny mezd. Potvrzuje to například Rafic, který tvrdí: *„Můj zaměstnavatel očekává za stejnou mzdu a stejné množ-*

⁷⁵ The World Bank: Lebanon Needs to Create 23,000 Jobs per Year. *Www.worldbank.org* [online]. 2013 [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/en/news/press-release/2013/04/11/world-bank-lebanon-needs-to-create-23-000-jobs-per-year>

⁷⁶ The World Bank: Executive Summary: Lebanon: Economic and Social Impact Assessment of the Syrian Conflict. *Www.worldbank.org* [online]. 2013 [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/document/MNA/LBN-ESIA%20of%20Syrian%20Conflict-%20EX%20SUMMARY%20ENGLISH.pdf>

⁷⁷ SAKR, Elias. Economists: World Bank unemployment figure too low. *The Daily Star*. 2013, č. 5.

ství práce díky přítomnosti syrských uprchlíků nadlidskou loajalitu. Pokud se nám něco nelíbí, argumentuje často tím, že na naše místo čekají tisíce syrských uprchlíků.“ Tuto skutečnost potvrdili i ostatní respondenti.

Zavírat oči ale před příchodem syrských uprchlíků přesto, že není zřejmě možné svalovat vinu v oblasti nezaměstnanosti pouze na ně, nejde. Světová banka odhaduje, že v příštích letech v důsledku špatné situace na trhu práce, přibude každý rok po dobu 10 let přibližně 23 tisíc nezaměstnaných (absolventi, lidé bez zaměstnání, nikoliv syrští uprchlíci).⁷⁸ K tomu je třeba ještě připočítat uprchlíky, u kterých se přibližně 44 % pohybuje v produktivním věku⁷⁹. Kdyby jen polovina z nich chtěla dále zůstat žít a pracovat v Libanonu, znamenalo by to vytvořit uměle dalších 260 tisíc míst (tedy 26 tisíc míst za rok). V současné době je podle Světové banky Libanonská ekonomika generovat přibližně 3 400 pracovních pozic za rok.⁸⁰ Při výše uvedeném počtu by to znamenalo, že by v Libanonu muselo v průběhu následujících deseti let vzniknout každý rok 14,5 krát více pracovních míst, než je Libanon schopen garantovat.

Ponechat však situaci bez reakce nelze. Libanon by tak musel čelit vzniku nepříjemných situací, podobných té, kdy si začali syrští uprchlíci hledat práci sami, zvolili však ne zcela legální formu. Někteří z nich si totiž tváří v tvář omezené humanitární pomoci začali otevírat malé nelicencované obchody. Místní úřady musely čelit rostoucím stížnostem z řad ostatních libanonských podnikatelů, a vláda tak byla nucena

⁷⁸ The World Bank: Executive Summary: Lebanon: Economic and Social Impact Assessment of the Syrian Conflict. *Www.worldbank.org* [online]. 2013 [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/document/MNA/LBN-ESIA%20of%20Syrian%20Conflict-%20EX%20SUMMARY%20ENGLISH.pdf>

⁷⁹ UNHCR: Syria Regional Refugee Response. *Www.unhcr.org* [online]. 2015 [cit. 2015-01-21]. Dostupné z: <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/country.php?id=122>

⁸⁰ The World Bank: Executive Summary: Lebanon: Economic and Social Impact Assessment of the Syrian Conflict. *Www.worldbank.org* [online]. 2013 [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/document/MNA/LBN-ESIA%20of%20Syrian%20Conflict-%20EX%20SUMMARY%20ENGLISH.pdf>

prosadit zákon, který syrským uprchlíkům ukládá zakládat podniky pouze na základě řádné dokumentace.⁸¹

Přítomnost syrských uprchlíků způsobuje Libanonu mnoho dalších ekonomicky obtížných situací – zvyšují se náklady na zdravotní péči, vzdělávání a sociální podporu, rostou náklady na zařízení zajišťující zásobování vodou, citelně se zvyšují náklady na odpadové hospodářství jednotlivých municipalit, zvyšuje se poptávka po elektrické energii apod. Jedná se o náklady, které přímo souvisí s životem syrských uprchlíků na území Libanonu. Tyto náklady již stály Libanon více než 20 miliard dolarů.⁸² Nejedná se v žádném případě o finální částku, neboť kvůli uprchlíkům se bude muset během patnácti následujících let změnit podstatným způsobem celá libanonská infrastruktura (zavádění elektrických vedení, budování dopravních cest, zajišťování zdrojů vody apod.)

Domnívám se, že výraznějšího ekonomického růstu se Libanon v následujících deseti letech tudíž nemůže dočkat. Nejprve je třeba, aby byla stabilizována politická situace v Sýrii, ekonomický růst je dále podmíněn realizací mnoha strukturálních reforem (např. právě v oblasti nezaměstnanosti), profesor Karam uvádí, že ekonomickému růstu mohou napomoci také nově objevené zásoby ropy a zemního plynu (po vyjasnění nároku⁸³)

3.4.3 Sociální sféra

Syrští uprchlíci se ve velkém koncentrují v periferních regionech. Všechny části Libanonu, ve kterých se uprchlíci zdržují, vykazují zvyšující se míru chudoby, nigramotnosti, nižší míru dosaženého všeobecného vzdělání, nižší příjmy, vyšší citlivost na sezónnost prací a neúčelné ochranné mechanismy v oblasti sociální péče. Zpráva Mezinárodní organizace práce (dále jen ILO – International Labour Organi-

⁸¹ SAKR, Elias. Economists: World Bank unemployment figure too low. *The Daily Star*. 2013, č. 5.

⁸² Syria Crisis Has Cost Lebanon 20 billion dollars, says minister. *Mail On-line*. 2014, č. 6. Dostupné z: <http://www.dailymail.co.uk/wires/afp/article-2883899/Syria-crisis-cost-Lebanon-20-bn-says-minister.html>

⁸³ Nově objevené zásoby ropy a zemního plynu se částečně nachází ve sporném území, takže si na ně činí nároky nejen Libanon, ale také Izrael.

zation) uvádí, že je to právě nárůst chudoby, která v důsledku zvýšeného množství syrských uprchlíků na území Libanonu trápí společnost nejvíce.⁸⁴

Výskyt chudoby podle uvedené zprávy vzrostl od roku 2011 z původní míry národní chudoby, která činila 28 %, v oblasti Bikáa na 30 %, v oblasti Jižního Libanonu na 42 % a v oblastech Severního Libanonu dokonce na 53 %.⁸⁵

Zpráva UNHCR upozorňuje, že přítomnost syrských uprchlíků na mnoha místech znásobuje již tak obtížné životní podmínky, což způsobuje, že mezi Libanonci a přicházejícími Syřany stále více roste napětí.⁸⁶ „*Myslím si, že je to způsobeno hlavně tím, že libanonské úřady jsou nuceny syrským uprchlíkům poskytovat vzdělání a zdravotní péči, poskytují jim jídlo apod., což kolikrát způsobí, že se Syřané žijící v Libanonu mají lépe, než samotní Libanonci*“, vysvětluje jeden z hlavních zdrojů napětí Rana. Potvrzuje to i Mark, který tvrdí, že vydávat peníze na záchranu životů a zdraví uprchlíků je sice velkorysé, ale může se dít jen v případě, že tím netrpí země a její původní obyvatelé. Rafic k problematice dodává, že celou situaci ztěžuje ještě fakt, že nikdo neví, jakým způsobem vláda finanční prostředky určené pro syrské uprchlíky, využívá. „*V naší zkorumpované zemi se přikláním k názoru, že se peníze, které nám Libanoncům vezmou, k Syřanům mnohdy ani nedostanou*“, vysvětluje Rafic skutečnost, že sama vláda se na napětí mezi Libanonci a Syřany formou ne-transparentnosti vládních výdajů vlastně podílí.

⁸⁴ International Labour Organization: Assessment of the Impact of Syrian Refugees in Lebanon and Their Employment Profile. *Www.ilo.org* [online]. 2014 [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---arabstates/---ro-beirut/documents/publication/wcms_240134.pdf

⁸⁵ International Labour Organization: Assessment of the Impact of Syrian Refugees in Lebanon and Their Employment Profile. *Www.ilo.org* [online]. 2014 [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---arabstates/---ro-beirut/documents/publication/wcms_240134.pdf

⁸⁶ UNHCR: 2014 Syria Regional Response Plan: Lebanon. *Www.unhcr.org* [online]. 2014 [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/syriarrp6/docs/syria-rrp6-lebanon-response-plan.pdf#L>

V tomto směru se jedná o napětí, které lze přirovnat v České republice k napětí mezi Čechy a Romy. Mnoho Libanonců, mezi nimi i Jihane tvrdí: *„Nerada Syřany v jejich těžké situaci kritizují, ale myslím si, že vláda pro ně dělá dost. Do budoucna by měli vzít svůj osud do vlastních rukou, nemohou si přeci myslet, že budou mít vše zdarma, jak od nich samotných často slyším. Já si také musím platit zdravotní pojištění, jídlo a léky. Libanoncům ale nikdo nic zadarmo nedá“*.

Habib se zase přiklání k názoru, že napětí mezi Libanonci a Syřany je dáno také historickou tradicí. *„Místní lidé si dále nejvíce stěžují na to, že se musí potýkat se zvýšenou kriminalitou, stěžují si také na zdražení potravin a nemovitostí díky poptávce ze strany movitějších Syřanů“*, dodává. Tuto skutečnost potvrzují všichni místní respondenti. Jihane vysvětluje, že tato zvyšující se kriminalita souvisí s větším množstvím radikálních islamistů. Rafic uvádí, že od začátku konfliktu, kdy se zvýšily nejen ceny základních potravin, ale i dalších komodit, musí Libanonci více hledět na peníze, což dříve nebylo nutné a což jim zásadně snižuje životní standard.

Jedná se o logický důsledek masivní vlny přistěhovalců, a Syřany ani Libanonce samotné z něj vinit nelze. Nejvíce syrskou krizi, jako vždy v případě takovýchto druhů nepokojů, odnáší lidé. Milion syrských uprchlíků muselo prchnout před boji, aby si uchránilo vlastní život, do sousedních zemí. Profesor Karam vysvětluje, proč tomu tak je: *„Existuje málo zámožných Syřanů, kteří byli a jsou na vlastní náklady schopní odcestovat třeba do Ameriky, Evropy, nebo jen do sousedních arabských zemí, aby se zde mohli dočasně usadit, zaplatit si hotely apod.“* Velká většina Syřanů ze země uteklo proto, aby si zachránilo holý život. *„Jsme nuceni žít v zemích, které nás buď nemohou, nebo nechtějí přijmout“*, vysvětluje Rana, že i pro samotné Syřany je situace nepříjemná. *„Uvědomujeme si, že nás tady Libanonci nechtějí, na druhou stranu ale doufáme, že pochopí, že nám nic jiného, než utéct, nezbylo“*, dodává.

Je tomu skutečně tak, jak potvrzuje Noor: *„Věřím, že většině Libanonců je skutečně líto toho, co se v Sýrii odehrává, a jsme rádi, že lidé ze Sýrie mohou nalézt v Libanonu útočiště. Syrské uprchlíky tedy vnímáme jako přirozenou součást Libanonu, ale zároveň víme, že jejich počet ohrožuje bezpečnost naší země.“* Obdobný názor má také Mark, který tvrdí, že není spokojen s počtem uprchlíků, který se stále zvyšuje:

„Přál bych si konec války v Sýrii, aby i Syřané, se kterými cítím, žili v lepších podmínkách a aby se vrátili do své země“, vysvětluje.

Syřané často žijí rozptýleni v různých částech regionů, nevytváří jednotné skupiny, což je na jednu stranu dobře, protože se nevytváří silné komunity a Syřané se tak snáze zapojí do života Libanonské společnosti, velmi často jsou ale na druhou stranu vystaveni ústrkům, vykořisťování, nebo dokonce fyzickým útokům. *„Zažila jsem hodně odmítání, dokonce i sexuální nabídku od člověka, který nám měl pronajmout dům“*, svěřila se Rana.

Také ve zprávě UNHCR z roku 2014 se hovoří o tom, že je třeba poskytnout ochranu nejzranitelnějším skupinám uprchlíků, tedy ženám a dětem. Právě u těchto dvou skupin se podle zprávy zvyšuje výskyt možného zneužití a násilí. *„Děti často trpí psychickou tísní, jsou v nejhorší podobě zapojeny do dětské práce, zvyšuje se procento tzv. dětí z ulice (bez dokumentace), které se v relativně nízkém věku připojují k ozbrojeným skupinám“*, popisuje zpráva jeden z nejvážnějších sociálních dopadů uprchlické krize.⁸⁷

3.4.4 Shrnutí situace – predikce budoucího vývoje

Do Libanonu přichází syrští uprchlíci, kteří jsou většinou chudí, a kteří zde hledají ochranu života. Libanon je však bohužel zemí, která se s tak velkou zátěží dokáže jen těžko vypořádat.

Přítomnost syrských uprchlíků v Libanonu má několik zásadních následků, které lze shrnout do tří následujících kategorií.

- *Oblast bezpečnosti*: v Libanonu neustále hrozí vypuknutí občanské války. Část libanonské populace i politického režimu je stále spojeno se syrským režimem, na základě čehož se libanonská společnost dělí na dva tábory – na ty, kteří syrský režim podporují a na ty, které podporují syrskou protestantskou opozici. Syrští uprchlíci z řad islamistů navíc prohlubují náboženské rozdíly

⁸⁷ UNHCR: 2014 Syria Regional Response Plan: Lebanon. *Www.unhcr.org* [online]. 2014 [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/syriarrp6/docs/syria-rrp6-lebanon-response-plan.pdf#L>

Libanonců. V důsledku tohoto rozdělení se na území Libanonu opakují ozbrojené konflikty, při kterých umírá mnoho civilistů.

- *Ekonomika:* Makroekonomické ukazatele dokládají oslabení hospodářské oblasti – HDP zaznamenává výrazně klesající tendenci, pohybuje se pod průměrnou úrovní HDP států Blízkého východu. Jedná se o důsledek poklesu rozvoje turistického ruchu, výrazného snížení investiční činnosti a snižování obchodní bilance v důsledku omezení exportních aktivit. Zvyšuje se nezaměstnanost (což je způsobeno více faktory – přílivem Syrských uprchlíků, poklesem zájmu o oblast cestovního ruchu, nižšími exportními aktivitami apod.). Ochota uprchlíků pracovat za nižší mzdu než místní obyvatelstvo společně s náhlým zvýšením nabídky pracovních sil způsobuje celkový pokles mezd. Zvyšují se samozřejmě také nároky na financování všech sektorů, především ale sektoru zdravotnictví, sociálních služeb a školství.
- *Sociální sféra:* Největším zdrojem problému soužití Libanonců a Syřanů, které způsobuje zvyšování sociální chudoby společnosti celkově, je momentálně nerovnoměrný přístup k zdravotním, sociálním a vzdělávacím službám. Ty jsou pro Syřany často poskytovány ze zdrojů humanitární pomoci zdarma, což způsobuje, že jsou jejich životní podmínky často lepší, než životní podmínky místního obyvatelstva. Velkou roli při stupňujícím se napětí hraje také historická tradice.

Jedná se o dopady, jejichž řešení vyžaduje dlouhodobé strategie, ve velké míře jsou opatření také závislá na tom, kdy bude ukončena syrská krize⁸⁸.

Vzhledem k intervenci mezinárodních organizací lze předpokládat, že krize v Sýrii v dohledné době ukončena nebude. Jak předpokládá profesor Karam, jejich přítomnost bude probíhající konflikt naopak prodlužovat: „*Mezinárodní organizace v Sýrii neuskutečňují nic jiného, než že pomáhají jednotlivým stranám vypořádat se s nepřijemnostmi, které způsobily, čímž vlastně znemožňují jakýkoliv, byť negativní posun vpřed*“.

⁸⁸ Některé oblasti, jako je například export, jsou na ukončení konfliktu v Sýrii závislé zcela.

Dle mého názoru má participace mezinárodních organizací v syrském konfliktu ještě jeden důsledek – zvyšování počtu syrských uprchlíků obecně. Jsem přesvědčená, že většina Syřanů, kteří opouští svou vlast, tak činí s jistotou – ví, že je v hostitelských zemích díky mezinárodním organizacím a humanitární pomoci čeká přístřeší, jídlo i zdravotní péče.

Navíc si myslím, že pokud se Syřané budou zdržovat na území Libanonu ještě další rok či dva, většina z nich si zde vytvoří nové zázemí a do Sýrie se již nevrátí.

4 DOPORUČENÍ

4.1 Oblast bezpečnosti

Situace s přijímáním a registrací syrských uprchlíků je v Libanonu velmi složitá, neboť Libanon neratifikoval Úmluvu o právním postavení uprchlíků v oblasti mezinárodní ochrany uprchlíků, která představuje klíčový dokument. Tím se významným způsobem komplikuje status syrských uprchlíků – v praxi vlastně není možné určit, kdo je nelegální emigrant a kdo uprchlík.

Na počátku roku 2015 přistoupil Libanon vzhledem k neutěšené situaci v zemi a stálému nárůstu syrských uprchlíků k zavedení vízové povinnosti pro všechny syrské občany. Jednalo se o zcela zásadní krok, neboť pohyb obyvatel mezi oběma zeměmi byl tímto opatřením zatížen poprvé od získání nezávislosti ve 40. letech minulého století. Zavedení víz symbolizuje nové rozdělení v regionu, respektive poukazuje na slábnoucí roli Sýrie. Ta ostatně proti tomuto kroku protestuje. Damašek se oficiálně pro média vyjádřil, že se jedná o rasistické opatření.⁸⁹ To samozřejmě libanonská vláda popírá.

Vízová povinnost by měla mít za následek kontrolování přítomnosti Syřanů na Libanonském území. Dle mého názoru se jedná o opatření, jehož cílem je evidentní celkové omezení počtu Syřanů, kteří do země přichází. Napříč celým blízkovýchodním regionem zavádějí vlády různá opatření, jejichž cílem je zamezit nadměrnému množství uprchlíků, v Libanonu se například hovoří o zavedení povinnosti zajištění ubytování, což by znamenalo, že se ze Sýrie do Libanonu legálně dostanou majetnější lidé, kteří rozhodně nebudou mít status uprchlíka. Libanonská vláda ale tyto informace odmítá a tvrdí, že zavedení víz se nijak nedotkne uprchlíků, pouze těch, kteří v zemi působí nelegálně.⁹⁰

Podle oficiálních zpráv se počet Syřanů vstupujících do Libanonu skutečně snižuje. *„Z toho, co jsme měli možnost posoudit, je evidentní, že zavedení vízové povinnosti*

⁸⁹ THE DAILY STAR. Asiri: Relief work targets Syrians and Lebanese. *The Daily Star*. 2015, č. 7.

⁹⁰ THE DAILY STAR. Asiri: Relief work targets Syrians and Lebanese. *The Daily Star*. 2015, č. 7.

dramaticky změnilo schopnost Syřanů vstoupit do země“, uvedl na tiskové konferenci zástupce UNHCR pro Libanon Ninette Kelly.

Každé opatření, které má radikální charakter, je podle mého názoru podrobeno jisté kritice, stejně tak zavedení vízové povinnosti ze strany Libanonu směrem k syrským občanům. Jednalo se ale o nezbytnost – opatření posílilo systém registrace Syřanů žijících na území Libanonu, což do budoucna umožní účelnější přístup v oblasti ochrany, pomoci a zapojování Syřanů do běžného života libanonské společnosti.

O tom, že bylo zavedení vízové povinnosti dobrým krokem směrem ke stabilizaci státu, uvažuje Jihane, která tvrdí, že se lidé bojí neustále stoupající kriminality a proto bylo třeba začít vstup syrských uprchlíků na území Libanonu nějakým způsobem kontrolovat. *„Jejich konflikt se přesunul k nám a naše společnost na to není připravená. Volný pohyb osob bez nutnosti registrace se ukázal jako chybné rozhodnutí, díky kterému dnes přesně ani nevíme, kolik syrských občanů na našem území žije. To je voda na mlýn islámského státu – existují určité signály, že se chystá ještě intenzivněji pracovat na destabilizaci Libanonu“*, vysvětluje Jihane skutečnost, jak souvisí zavedení vízové povinnosti s bezpečností státu.

Tuto skutečnost chápou i syrští uprchlíci. Rana například snahu libanonské vlády o regulaci a kontrolu nových i stávajících Syřanů chápe, ale zároveň uvádí, že spíše než o praktické opatření se jedná o postih obyčejných uprchlíků. Noor o zavedení vízové povinnosti spojené s poplatkem dokonce hovoří jako o šikaně Syřanů. Habib vysvětluje, že poplatek za víza je pro mnoho rodin likvidační. *„Bez legálního pobytu nemohu žádat o práci, naše děti nemohou chodit do veřejných škol, takže si víza pořizovat musíme, ale nemáme na to“*, hodnotí zoufalou situaci a dopady opatření.

Lze tedy učinit shrnutí a doporučení, že z bezpečnostního hlediska rušit víza sice není vhodné, vláda by se ale mohla přiklonit ke zrušení poplatku za pobytová víza.

Vedle zavedení vízové povinnosti je dle mého názoru důležité, aby byla v oblasti bezpečnosti také posilována přítomnost bezpečnostních složek na hraničních přechodech, kde často v důsledku příchodu Syřanů eskalují ozbrojené ataky.

V neposlední řadě by měly být z hlediska bezpečnosti posíleny ozbrojené složky státu – vláda by měla učinit taková opatření, která povedou ke snižování kriminality

a k systematickému snižování páčání násilí ve společnosti. „*Musíme často brát větší zřetel na své osobní věci, neustále se zvyšují běžné krádeže aut a dokladů, o tom, že si musím zamykat svůj byt ani nemluví, dříve jsem se ve své zemi cítil bezpečněji a doufám, že s tím policie brzy něco udělá, je to zoufalé*“, uvádí Mark.

4.2 Ekonomická oblast

4.2.1 Zaměstnanost

Již před vypuknutím syrské krize byl libanonský trh práce charakteristický nízkou mírou aktivity (vysoká míra nezaměstnanosti), zejména v případě žen a absolventů. S příchodem Syřanů se tato situace ještě zhoršila. Ti ale zároveň práci potřebují, aby se osamostatnili. Myslím si proto, že by stát měl přistoupit k takovým opatřením, která by zajistila Syřanům pracovní místa.

K této problematice je ale dle mého názoru třeba přistupovat s velkou obezřetností – Syřané by neměli být vůči Libanoncům ve větší míře stavěni do role pracovní konkurence. Je proto důležité zvolit pouze několik oblastí, ve kterých budou nové pozice pro Syřany vytvářeny. Jako vhodné odvětví se vzhledem k výchozím podmínkám (většina uprchlíků má nízkou kvalifikaci, je třeba brát ohled na vysokou míru nezaměstnanosti žen a absolventů obecně) jeví například odvětví řemeslné výroby (oblast s velkým pracovním potenciálem, především pro ženy).

Domnívám se, že velmi vhodným přechodným opatřením, je také vytvoření jakýchsi nouzových zaměstnaneckých center, která by sloužila všem občanům Libanonu (tedy nejen uprchlíkům) – lidé, kteří mají zájem pracovat, by se na tato centra mohli obracet. Tato centra by představovala jednoduše pojení mezi zaměstnanci a zaměstnavateli tak, jako v České republice existují místní úřady práce (v Libanonu tento institut neexistuje).

Věřím, že po ukončení syrského konfliktu budou obnoveny exportní aktivity Libanonu, na což bude trh jistě reagovat otevíráním nových podniků, zadáváním veřejných zakázek, vznikem nejrůznějších družstev apod. Stát může následně přistoupit k dalším opatřením, jako je garantování půjček malým podnikatelům (rozvoj podnikatelských aktivit) apod.

Mezi další opatření, která se jeví jako zásadní, je posílení antidiskriminační legislativy obecně. Některé obce vydaly v současné době například zákaz zaměstnávat Syřany. O existenci diskriminace Syřanů v oblasti zaměstnávání svědčí i výpověď Habiba, který uvádí, že jako vystudovaný ekonom nebyl schopen nalézt si takovou pracovní pozici, která by odpovídala jeho vzdělání. „*V tomto směru existují v Libanonu velké předsudky. Na mnoha pracovních pohovorech jsem byl přímo tázán na náboženskou a politickou příslušnost*“, dává konkrétní příklady diskriminace a dodává, že pracovní nabídky pro Syřany jsou na rozdíl od nabídek pro místní občany.

Proto se mi antidiskriminační opatření jeví jako jeden ze zdrojů napětí, které v libanonské společnosti eskaluje.

4.2.2 Oblast zdravotního a sociálního zabezpečení a vzdělávání

Jsem přesvědčena, že v sociální oblasti by syrským uprchlíkům, kteří nemají ponětí o tom, jak fungují jednotlivé státní systémy a instituce, pomohlo vybudování rozsáhlé sítě poradenských služeb (právníká oblast, oblast bydlení, civilní dokumentace, trestní záležitosti apod.).

Sociální podpora by měla být v rozsáhlejší míře poskytována ženám a dětem, formou budování podpůrných krizových center.

V oblasti poskytování zdravotních služeb by měla být jednak zajištěna stejná úroveň péče zdravotní pro Libanonce i Syřany, tato péče by měla být navíc rozšířena, to znamená, že by mělo být zajištěno, aby k ní mělo přístup co největší množství lidí. To znamená rozšířit síť center primární zdravotní péče (včetně mobilních jednotek), a zavést institut registrace pacientů. Domnívám se, že řada Syřanů bude v dohledné době řešit (dopadnou na ně) traumata spojená s opuštěním rodné vlasti, proto v rámci zdravotnictví doporučuji také posilování psychologických služeb.

Kapacita na rozšíření zdravotnických zařízení v Libanonu existuje – státní zdravotnická zařízení mají dle mého názoru možnost absorbovat rostoucí poptávku po zdravotnických službách, problém bránící realizaci navrhovaných opatření, ale existuje. Zdravotní péče je v Libanonu oblastí, která je velmi rychle privatizována, a proto jsou zdravotní služby velmi drahé a pro mnoho občanů tudíž nedostupné. Lze proto

předpokládat, že v oblasti zdravotnictví bude třeba i do budoucna využívat z velké části humanitární pomoci.

Předtím, než vypukla syrská krize, bylo v Libanonu dosaženo významného pokroku v oblasti vzdělávání – snažilo se snižovat míru negramotnosti, ačkoliv se tak dělo na úkor toho, že školy byly dost přeplněné. S příchodem syrských uprchlíků se situace nejenže nevrátila do původního stavu, ale ještě se zhoršila.

Přesto je třeba syrským dětem zajistit vzdělání. Na rozdíl od sektoru zdravotnictví není dle mého názoru libanonský systém školství schopen vzdělávání Syřanů zajistit. Většina syrských rodin samozřejmě nedisponuje finančními prostředky, aby svým dětem mohla zajistit vzdělávání v soukromých školách (v Libanonu navštěvuje cca 70 % dětí soukromé školy), musí se tedy vzdělávat ve školách veřejných. Počet dětí však tyto školy nejsou schopné pojmout, i kdyby pojaly třeba jen polovinu, dělo by se tak úkor kvality vzdělávacího systému, která je třeba v Libanonu zvyšovat, nikoliv snižovat.

V tomto směru lze doporučit dvě zásadní opatření. Prvním z nich je investice státu do veřejného školství, aby se mohly syrské děti vzdělávat spolu s dětmi libanonskými, ideálně při zachování podmínky zvyšování kvality školství. Podmínkou ale je, aby v Libanonu existovala povinnost školní docházky i pro syrské děti. Navíc by bylo po nějakou dobu pravděpodobně vhodné syrské rodiny s dětmi finančně podporovat, tj. přispívat na náklady na dopravu do školy, školní pomůcky apod. To potvrzují opět jak Habib, tak Rana, která uvádí: *„Bez finanční podpory naše děti nemohou navštěvovat ani veřejné školy. Při průměrné mzdě čtyři sta americký dolarů, kdy tuto částku náklady na jídlo, ubytování, elektřinu a zdravotní pojištění mnohonásobně převyšují, není možné ušetřit vůbec na nic. Hledám si druhou práci“*.

Druhým z nich je podpora neformální oblasti vzdělávání prostřednictvím humanitárních organizací (zkušenost s tímto způsobem vzdělávání má například UNRWA).

Nepovažuji za vhodné, aby vnikaly samostatné syrské školy, protože v takovém případě by děti nebyly vhodně začleňovány do společnosti, propast mezi syrskou a libanonskou společností by se i nadále prohlubovala.

Opatření v oblasti školství, stejně jako opatření v mnoha dalších oblastech (například oblast zásobování jídlem a vodou, oblast veřejného zdraví, oblast sociální soudržnosti apod.) předpokládá velké finanční náklady. Libanon sám z vlastních zdrojů není schopen je pokrýt. V tomto směru je zcela závislý na pomoci partnerských subjektů.

4.3 Sociální sféra

V této oblasti je třeba vytvořit komplexní strategii, aby se vzniklé napětí mezi domácím obyvatelstvem a Syřany začalo postupně uvolňovat. K tomu je dle mého názoru potřeba využít všech možných dostupných prostředků a nástrojů. Jsou to především lidé, kteří vytváří společnost, a proto by se jim měla věnovat náležitá pozornost. Jak Libanonci, tak Syřané vědí, že jejich společné soužití je nezbytností, neděje se na základě nějakého rozmaru. Proto by se obě národnosti měly v první řadě zavázat k tomu, že se budou snažit najít způsob, jak spolu v klidu žít. V tomto ohledu je třeba, aby se do situace vložily místní mechanismy (partnerři sociální soudržnosti, například místní neziskové organizace), které zprostředkují mezi Syřany a Libanonci dialog, ve kterém budou moci společně reagovat na rostoucí napětí.

Připravení pomoci by měli být také všichni místní aktéři, jako jsou vedení obcí, učitelé ve školách, spolky pro mládež, média apod. Ti by měli být poučeni o tom, aby vyzývali své spoluobčany k aktivní pomoci v oblasti sžívání se s uprchlíky.

Bylo zjištěno, že jedním z hlavních zdrojů napětí, který lze pojmenovat a konkretizovat, patří skutečnost, že se Syřanům díky mechanismům azylové a humanitární podpory dostává mnohdy lepších služeb, než domácímu obyvatelstvu. Je proto třeba, aby se tato situace změnila, aby se kvalita poskytovaných služeb Syřanů a Libanonců srovnala, tedy na úroveň vrchní hranice. Je například možné, aby nejen Syřané, ale také místní obyvatelstvo využívalo lékařských služeb určených původně pouze uprchlíkům, nebo aby místní bezdomovci dostávali přiděl jídla apod.

Stát a nadnárodní organizace však nemohou poskytovat syrským uprchlíkům humanitární pomoc donekonečna. Myslím si, že je třeba, aby od počátku jejich přítomnosti v Libanonu byla na úrovni státu přijata taková opatření, která by jim

umožnila začlenit se do společnosti, respektive se osamostatnit (jednoduše nebýt závislý na vnější pomoci). V první fázi doporučuji zaměřit se na pracovní oblast. Aby v Libanonu mohli Syřané žít bez zmiňované vnější pomoci (tj. aby mohli uspokojovat své alespoň základní potřeby), musí mít práci. Stát by proto měl vytvářet pracovní místa pro uprchlíky (především pro ženy a mladé lidi, aby se neprohluboval trend nedostatků v dynamice trhu práce).

ZÁVĚR

Libanon je zemí s velkým přírodním i ekonomickým potenciálem, jehož rozvoj od 70. let minulého století brzdí nepřetržité boje. Lidé se ještě nestihli vzpamatovat z občanské války a z ozbrojených střetů se sousedním Izraelem, když se v roce 2011 rozhořel v sousední Sýrii ozbrojený konflikt a Libanon tak musí čelit příchodu velkého množství syrských uprchlíků. Nedisponuje ani dostatečnou infrastrukturou ani dostatečnými finančními zdroji, aby mohl chránit jejich životy a zdraví, aby jim mohl poskytnout jisté společenské a ekonomické postavení.

Přesto byl vůči uprchlíkům donedávna velmi loajální – bez jakýchkoliv podmínek přijímal všechny, kteří měli zájem se zde usadit. Tato skutečnost má za následek, že počet syrských uprchlíků se v současné době pohybuje kolem 1,7 milionu, což znamená, že každý přibližně třetí občan Libanonu pochází ze Sýrie. Tato skutečnost by sama o sobě nebyla z hlediska bezpečnosti nijak tíživá, kdyby se společně s přicházejícími uprchlíky nerozšiřovaly řady radikálních islamistů, kteří se mohou snažit rozvrátit libanonský stát. V souvislosti s přítomností Syřanů na území Libanonu se hovoří o možnosti přelití syrského konfliktu a vzniku občanské války.

Nejedná se ale pouze o tento bezpečnostní aspekt, který přítomnost syrských uprchlíků v Libanonu způsobuje. S jejich příchodem se zvýšila také všeobecná kriminalita, přibylo ozbrojených střetů na hranicích i teroristických útoků uvnitř země.

Syrský konflikt sám o sobě a přítomnost syrských uprchlíků v zemi má kromě nestálého snižování bezpečnosti také ekonomické důsledky. Obchodní bilance země se snižuje, protože Libanon ztratil území (Sýrie), přes které realizoval vývoz do ostatních východních států, které představují významné odběratele jeho exportních komodit. Země se díky eskalaci konfliktu v Sýrii stala nebezpečným územím, z tohoto důvodu se také významnou měrou snížily příjmy z oblasti cestovního ruchu, která je pro libanonskou ekonomiku významná, omezen je logicky také sektor investic. Díky převaze nabídky práce se v Libanonu prohlubuje nezaměstnanost, která byla dost vysoká již před příchodem syrských uprchlíků. Vyšší poptávka po produktech a službách zvyšuje celkovou cenovou hladinu, což se nejbolestivěji projevuje v případě základních potravin a nemovitostí.

Většina syrských uprchlíků přichází do Libanonu bez finančních prostředků, stát je proto nucen zaopatřovat jejich základní potřeby, jako je jídlo a pití, ošacení, ubytování a zdravotní péče. I když se o finanční náklady dělí s organizacemi poskytujícími humanitární pomoc. Také tato skutečnost se vedle nedostatku práce a zvyšováním cenové hladiny projevuje tím, že se snižuje životní standard místního obyvatelstva.

Libanonské děti se s dětmi syrských uprchlíků dělí o již tak přeplněné veřejné školy, dospělí lidé se dělí o nuzné pracovní pozice. Připočítáme-li k těmto skutečnostem ještě historickou snahu Sýrie o pohlcení Libanonu, není těžké uhadnout, že mezi Syřany a Libanonci vzniká opravdu velké napětí.

To je třeba eliminovat, situaci je třeba řešit, neboť syrský konflikt zdaleka není u konce. Lze předpokládat, že jeho ukončení proběhne v gesci mezinárodních organizací, které jmenují přechodnou vládu a ustaví první pluralitní volby. Tento odhad je velmi pravděpodobný, neboť z dlouhodobého hlediska nemohou v Sýrii zvítězit ani zástupci současného politického vedení, ani jejich opozice, tedy zástupci islamistického státu, neboť ani jedna ze stran nereprezentuje hodnoty a myšlenky, které by byly kompatibilní s modernitou, které by respektovaly svobodu osobního projevu. Obě dvě strany stojí proti zásadám kosmopolitismu. Z tohoto důvodu se domnívám, že situace v Sýrii vyžaduje mezinárodní zásah, na základě kterého bude konflikt ukončen.

Ten je ale zatím v nedohlednu, ale i kdyby byl co nejdříve uskutečněn, nově ustavené vládě v Sýrii bude trvat dlouhá léta, než se místní politická, ekonomická i sociální situace zlepší.

Následky toho jsou pro Libanon dalekosáhlé. Tak, jak jsme zemi doposud znali, přestane existovat. Mnoho Syřanů se zde usadí natrvalo, Libanonci a Syřané se budou muset vedle sebe naučit žít.

V současné době, kdy konflikt v Sýrii ještě neskončil, by se mohlo zdát předčasné uvažovat nad opatřeními, které by měla být ze strany Libanonu učiněna po jeho skončení. Některá opatření je však třeba učinit hned, aby bylo možné na ně navázat dalšími a dalšími záležitostmi, které vnesou do libanonské společnosti uvolnění.

K prvnímu z nich přistoupila libanonská vláda na počátku roku 2015, když zavedla vízovou povinnost. Jedná se o nutné bezpečnostní opatření, které s sebou přineslo mnoho rozporuplných reakcí, především ze strany syrských uprchlíků, které si nemohou dovolit víza platit, a tudíž se opět pouze prohlubuje jejich chudoba. Bezpečnostní opatření by bylo jistě lépe respektováno a přijímáno, kdyby bylo abstrahováno od finančních poplatků. Realizovat bezpečnostní opatření se zdá být vhodné, nicméně je třeba činit je humánním způsobem.

K bezpečnosti země by jistě přispělo také posílení bezpečnostních složek na hraničních přechodech, kde často eskalují ozbrojené konflikty. V neposlední řadě by z hlediska bezpečnosti měly být kvůli obecnému potírání kriminality posíleny také ozbrojené složky zajišťující bezpečnost uvnitř státu.

V ekonomické oblasti je možné učinit pouze dílčí opatření a doporučení. Zlepšení v některých oblastech, mezi které patří například oblast exportu, je podmíněno ukončením syrské občanské války. Po jejím skončení získá export zase na dynamice, díky čemuž vznikne mnoho pracovních míst. Do té doby by se měla vláda zaměřit na vytváření pracovních pozic především pro Syřany. Jedině když získají práci, mohou se osamostatnit a přestat zatěžovat libanonský sociální systém. K této problematice je ale třeba přistupovat velmi opatrně, to znamená, že není možné, aby pracovní pozice pro Syřany byla směrem k Libanoncům vytvářena v konkurenčním duchu. Je třeba zvolit určitá odvětví, která disponují pracovním potenciálem právě pro Syřany, jejichž pracovní profil je charakteristický nízkou kvalifikací. Jako vhodné se jeví například odvětví řemeslné výroby. Najde se v něm zároveň prostor pro zaměstnávání žen, které představují v rámci zaměstnávání problematickou skupinu obecně.

Zároveň lze v oblasti trhu práce doporučit vznik nouzových zaměstnaneckých center, která by sloužila nejen uprchlíkům, ale také Libanoncům. V Libanonu nikdy neexistoval institut úřadů práce, které zprostředkovávají komunikaci mezi uchazečem o zaměstnání a potenciálním zaměstnavatelem. Situace, ve které se Libanon nachází, si ale jejich zřízení žádá.

Pouze pro doplnění - veškerá opatření, která jsou navrhována, budou ale zřejmě neúčinná, pokud Libanon nezavede skutečně účinnou antidiskriminační legislativu (nejen v pracovní oblasti).

Důležitá opatření by měl Libanon udělat také ještě v oblasti zdravotnictví a vzdělávání.

Zdravotní péče místního obyvatelstva i syrských uprchlíků je na neuspokojivé úrovni. Zdravotnických zařízení neexistuje dostatek, jsou navíc určena právě pouze Syřanům. Je třeba, aby se počet těchto zařízení alespoň zdvojnásobil. Kapacita na jejich rozšíření existuje, překážkou je vzhledem k pokročilému procesu privatizace lékařského sektoru financování. Úroveň zdravotní péče bude tak i nadále závislá na rozsahu humanitární pomoci.

Posledním opatřením, které je třeba učinit, a na které bude moci Libanon navazovat i v budoucnu, je opatření týkající se oblasti vzdělávání.

Libanonské školství je velmi problematickou oblastí. Veřejné školství, které není finančně příliš náročné, je omezené, proto zde 70 % dětí navštěvuje dražší soukromé školy. Na ty finanční prostředky většiny Syřanů ale nestačí, proto jim nezbývá nic jiného, než se ucházet o místa ve veřejných školách. Stát tak proto musí začít více investovat do oblasti veřejného školství tak, aby se mohly syrské děti vzdělávat spolu s dětmi libanonskými, a přitom byla zachována kvalita školství. Dále bude zřejmě nutné, aby stát nějakou dobu syrským rodinám přispíval i na tuto formu vzdělávání formou dotací na jízdné, školní potřeby apod.

Je třeba ale také rozvinout i podporu neformálního vzdělávání. Libanonu totiž hrozí, že nedostatek prostředků na vzdělání, který jde ruku v ruce s nedostatkem vzdělávacích aktivit, přiměje novou generaci, aby se vzdělávala v jiných zemích, kde se pravděpodobně také usadí.

Cílem této práce bylo analyzovat dopady ozbrojeného konfliktu v Sýrii na životy libanonských občanů, na politický systém a na socioekonomický vývoj státu a na základě diskuse s vybranými předními odborníky na danou problematiku a dalšími zainteresovanými stranami – libanonskými občany a syrskými uprchlíky - navrhnout možná opatření, která povedou ke stabilizaci situace v Libanonu. Doufám, že se mi tento cíl práce podařilo naplnit.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

UNRWA	(United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East) Úřad OSN pro palestinské uprchlíky na Blízkém východě
UNHRC	(The United Nations Refugee Agency) Agentura pro vnitřně přesídlené uprchlíky
OOP	Organizace pro osvobození Palestiny
OSN	Organizace spojených národů
HDP	Hrubý domácí produkt
ILO	(International Labour Organization) Mezinárodní organizace práce

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

Knihy

1. FESTA, David., NOVOTNÝ, Jiří., TOMEŠ, Jiří. *Konflikt světů a svět konfliktů*. 1. vyd. Praha: P3K, 2007. 350 s. ISBN 978-80-90-3587-6-8.
2. GOMBÁR, Eduard. *Dramatický půlměsíc: Sýrie, Libye a Írán v procesu transformace*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2001. 215 s. ISBN 80-246-0370-5.
3. HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2. aktualizované vyd. Praha: Portál, 2008. 407 s. ISBN 978-80-7367-485-4.
4. LEWIS, Bernard. *Dějiny blízkého východu*. 1. vyd. Praha: Lidové noviny, 2000. 384 s. ISBN 978-80-7106-926-3.
5. SCHULZE, E. Kirsten. *Arabsko-izraelský konflikt: historie - fakta – dokumenty*. 1. vyd. Brno: CP Press, 2012. 182 s. ISBN 978-80-264-0000-4.

Periodika

6. Syrská opozice se sjednotila. Národní rada bude zastupovat lid proti Assadovi. *Hospodářské noviny* [online]. 2011, č. 68 [cit. 2015-01-20]. Dostupné z: <http://zahranicni.ihned.cz/c1-53090150-syrska-opozice-se-sjednotila-narodni-rada-bude-zastupovat-lid-proti-Assadovi>

Elektronické zdroje

7. Aktualne.cz: Libanon se dočkal nové vlády. Má sjednotit zemi. *Www.aktualne.cz* [online]. 2014 [cit. 2015-02-12]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/zahranici/libanon-se-dockal-nove-vlady-ma-sjednotit-zemi/r~51d6f680963f11e3a5c4002590604f2e/>
8. Amnesty International: SOS Sýrie. *Www.amnesty.cz* [online]. 2015 [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: <http://www.amnesty.cz/pripady/pripad/syrie-pomoc-pro-uprchliky-ze-syrie>
9. Česká televize: Amnesty International: Situace uprchlíků ze Sýrie je zoufalá. *Www.ceskatelevize.cz* [online]. 2014 [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/294620-amnesty-international-situace-uprchliku-ze-syrie-je-zoufala/>

10. Česká televize: Migrace: naděje nebo hrozba?. *Www.ceskatelevize.cz* [online]. 2014 [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/speciaily/hydepark/5.12.2014/>
11. Česká televize: V Libanonu se jedná o nové vládě. *Www.ceskatelevize.cz* [online]. 2011 [cit. 2015-02-12]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/113733-v-libanonu-se-jedna-o-nove-vlade/?mobileRedirect=off>
12. Denik.cz: Bejrút – Libanonský premiér Nadžíb Míkátí dnes oznámil demisi. *Www.denik.cz* [online]. 2012 [cit. 2015-02-12]. Dostupné z: http://www.denik.cz/ze_sveta/libanonsky-premier-nadzib-mikati-podal-demisi-20130322.html
13. POLOCHOVÁ, Iveta. IDnes: Bomba zabila v Bejrútu šéfa rozvědky. Stojí za tím Sýrie, tvrdí expremiér Zdroj: http://zpravy.idnes.cz/vybuch-v-bejrutu-0kt-/zahranicni.aspx?c=A121019_162327_zahranicni_ipl. *Www.idnes.cz* [online]. 2012 [cit. 2015-02-12]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/vybuch-v-bejrutu-0kt-/zahranicni.aspx?c=A121019_162327_zahranicni_ipl
14. Syrská revoluce: Kdo jsou aktéři revoluce?. *Www.syrskarevoluce.cz* [online]. 2013 [cit. 2015-01-20]. Dostupné z: <http://www.syrskarevoluce.cz/kdo-jsou-akteri-revoluce/>

Seznam ostatních zdrojů

15. OTAYEK, Silvie. *Pozice Libanonu v Blízkovýchodním regionu*. Praha, 2011. Bachelářská práce. Univerzita Jana Amose Komenského.
16. PETERKOVÁ, Lenka. *Syrská zahraniční politika za Baššára al-Assada*. Brno, 2008. Magisterská diplomová práce. Masarykova univerzita.

Seznam použitých zahraničních zdrojů

Knihy

17. Books, LLC. *Politics of Lebanon: : Cedar Revolution, List of Political Parties in Lebanon, Water Politics in the Middle East, Greater Syria, Phoenicianism*. 1st. ed. London: Books, LLC, 2010. 116 p. ISBN 115768923X.
18. CRESWELL, W. John. *Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing Among Five Approaches*. 3rd. ed. Nebraska: Sage Publications, 2012. 472 p. ISBN 978-14-129-9530-6-8.

19. FLICK, Uwe. *Qualitative Forschung: Ein Handbuch*. 1. Aus. Rowohlt: Taschenbuch Verlag, 2005. 768 s. ISBN 978-34-995-5628-9.
20. GORDON, C. David. *Lebanon, the fragmented nation*. Stanford, California: Hoover Institution Press, 1980. 309 s. ISBN 0-8179-6271-9.
21. HINNEBUSCH, Raymond. *Syria: Revolution From Above (The Contemporary Middle East)*. 1st. ed. New York: Routledge, 2002. 200 p. ISBN 978-0415285681.
22. KESSINGER PUBLISHING. *Syria A Country Study*. 1st. ed. Whitefish: Kessinger Publishing, 2004. 304 p. ISBN 978-1419150227.
23. NASRALLAH, Fida. Syria after Ta'if: Lebanon and the Lebanese in Syrian Politics. In: EBERHARD, Kienle. *Contemporary Syria: Liberalization Between Cold War and Peace*. London: I. B. Tauris, 1996, 133 - 137. ISBN 978-1860641350.
24. PERTHES, Volker. *Syria under Bašár al-Assad: Modernisation and the Limits of Change*. 1st. ed. New York: Routledge, 2006. 120 p. ISBN 978-0198567509.
25. PLANQUIN, Jean Paul. *Lebanon: The Phoenician Pearl*. 1st. ed. Paris: Art Création, 2001. 288 p. ISBN 978-2867701443.
26. VAN DAM, Nikolaos. *The Struggle for Power in Syria: Politics and Society under Assad and the Ba'ath Party*. 4th. ed. London: I. B. Tauris, 2011. 288 s. ISBN 978-1848857605.
27. ZIADEH, Radvan. *Power and Policy in Syria: Intelligence Services, Foreign Relations and Democracy in the Modern Middle East*. 1st. ed. New York: I. B. Tauris, 2012. 256 p. ISBN 978-1780762906.

Elektronické zdroje

28. Amnesty International: Facts & Figures: Syria refugee crisis & international resettlement. *Www.amnesty.org* [online]. 2014 [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.amnesty.org/en/news/facts-figures-syria-refugee-crisis-international-resettlement-2014-12-05>
29. BEDNARZ, Dieter., BRINKBÄUBMER, Klaus. Spiegel: Interview with Bašár Assad: 'In the End, a Lie Is a Lie'. *Www.spiegel.de* [online]. 2013 [cit. 2015-01-20]. Dostupné z: <http://www.spiegel.de/international/world/spiegel-interview-with-syrian-president-Bašár-assad-a-926456.html>
30. Central Intelligence Agency: The World Factbook: Lebanon: Population. *Www.cia.gov* [online]. 2015 [cit. 2015-01-20]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/le.html>
31. Central Intelligence Agency: The World Factbook: Syria: Population. *Www.cia.gov* [online]. 2015 [cit. 2015-01-20]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/sy.html>

32. Council on Foreign Relations: Lebanon's Parliamentary Elections (June 7, 2009). *Www.cfr.org* [online]. 2009 [cit. 2015-02-12]. Dostupné z: <http://www.cfr.org/lebanon/lebanons-parliamentary-elections-june-7-2009/p19578>
33. HEYDEMANN, Steven. United States Institute of Peace: Syria's Opposition Movement. *Www.usip.org* [online]. 2011 [cit. 2015-01-20]. Dostupné z: <http://www.usip.org/publications/syrias-opposition-movement>
34. International Constitutional Law Countries: Syria - Constitution 1973. *Www.servant.unbide.ch/icl* [online]. 2014 [cit. 2015-01-20]. Dostupné z: http://www.servat.unibe.ch/icl/sy00000_.html
35. International Labour Organization: Assessment of the Impact of Syrian Refugees in Lebanon and Their Employment Profile. *Www.ilo.org* [online]. 2014 [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---arabstates/---ro-beirut/documents/publication/wcms_240134.pdf
36. Middle East Intelligence Bulletin: Statement by 99 Syrian Intellectuals. *Www.meforum.org* [online]. 2000 [cit. 2015-01-19]. Dostupné z: http://www.meforum.org/meib/articles/0010_sdoc0927.htm
37. NERGUIZIAN, Aram. Center for Strategic and International Studies: Instability in Syria: Assessing the Risks of Military Intervention. *Www.csis.org* [online]. 2011 [cit. 2015-01-20]. Dostupné z: http://csis.org/files/publication/111213_SyriaMilitaryIntervention.pdf
38. President Bašár al-Assad: President Assad 2000 Inauguration Speech (July 17, 2000). *Www.presidentassad.net* [online]. 2000 [cit. 2015-01-19]. Dostupné z: http://www.presidentassad.net/index.php?option=com_content&view=article&id=438:president-assad-2000-inauguration-speech-july-17-2000-3&catid=106&Itemid=496
39. Syria Crisis Has Cost Lebanon 20 billion dollars, says minister. *Mail On-line*. 2014, č. 6. Dostupné z: <http://www.dailymail.co.uk/wires/afp/article-2883899/Syria-crisis-cost-Lebanon-20-bn-says-minister.html>
40. The World Bank: Executive Summary: Lebanon: Economic and Social Impact Assessment of the Syrian Conflict. *Www.worldbank.org* [online]. 2013 [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: <http://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/document/MNA/LBN-ESIA%20of%20Syrian%20Conflict-%20EX%20SUMMARY%20ENGLISH.pdf>
41. The World Bank: Lebanon. *Www.data.worldbank.org* [online]. 2015 [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: <http://data.worldbank.org/country/lebanon>

42. UNHCR: 2014 Syria Regional Response Plan: Lebanon. *Www.unhcr.org* [online]. 2014 [cit. 2015-02-23]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/syriarrp6/docs/syria-rrp6-lebanon-response-plan.pdf#L>
43. UNHCR: 2015 UNHCR Country Operations Profile - Lebanon. *Www.unhcr.org* [online]. 2015 [cit. 2015-01-25]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/pages/49e486676.html>
44. UNHCR: Resettlement and Other Forms of Admission for Syrian Refugees. *Www.unhcr.org* [online]. 2015 [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.unhcr.org/52b2febafc5.pdf>
45. UNHCR: Syria Regional Refugee Response. *Www.unhcr.org* [online]. 2015 [cit. 2015-01-21]. Dostupné z: <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/country.php?id=122>
46. United Nations: Resolution Nr. 1559. *Www.unesco.org* [online]. 2004 [cit. 2015-02-12]. Dostupné z: http://www.unesco.org/Documents/Resolutions/S_RES_1559%282004%29.pdf
47. United Nations: The Demographic Profile of Lebanon. *Www.un.org* [online]. 2015 [cit. 2015-02-15]. Dostupné z: <http://www.escwa.un.org/popin/members/lebanon.pdf>
48. UNRWA: PRS in Lebanon. *Www.unrwa.org* [online]. 2015 [cit. 2015-01-21]. Dostupné z: <http://www.unrwa.org/prs-lebanon>
49. Voltairenet: Constitution of the Syrian Arab Republic 2012. *Www.voltairenet.org* [online]. 2012 [cit. 2015-01-20]. Dostupné z: <http://www.voltairenet.org/article173033.html>
50. YISHAI, Ron. YNetNews: Assad and Hezbollah are taking advantage of rebels' weakness. *Www.ynetnews.com* [online]. 2015 [cit. 2015-02-13]. Dostupné z: <http://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-4626144,00.html>

Periodika

51. BAKRI, Nada. Shiite-Sunni Clashes Intensify in Beirut. *The New York Times*. 2008, č. 28. Dostupné z: http://www.nytimes.com/2008/05/09/world/middleeast/09lebanon.html?ex=1367985600&en=27fbc7f2741a0ae2&ei=5124&partner=permalink&exprod=permalink&_r=0
52. NADER, Sami. Foreign Investments Slip as Lebanon remains in crisis. *Al Monitor*. 2015, č. 14.

53. Old Guard vs. New Guard in Syria's Opposition. *Forward*. 2011, roč. 53, č. 8, 17 - 20.
54. OWENS, John. UNHCR: Lebanon's New Rules for Syrian Refugees Raise Concern. *Voice of America*. 2015, č. 5. Dostupné z: <http://www.voanews.com/content/unhcr-says-lebanon-new-syrian-refugee-rules-raise-concern/2606223.html>
55. Re-thinking Article 8. *Forward*. 2011, roč. 53, č. 7, 18 - 21.
56. ROSEN, Nir. Islamism and the Syrian uprising. *Foreign Policy* [online]. 2012, č. 8 [cit. 2015-01-20]. Dostupné z: <http://foreignpolicy.com/2012/03/08/islamism-and-the-syrian-uprising/>
57. SAKR, Elias. Economists: World Bank unemployment figure too low. *The Daily Star*. 2013, č. 5.
58. THE DAILY STAR. Asiri: Relief work targets Syrians and Lebanese. *The Daily Star*. 2015, č. 7.
59. WEHBE, Mouhamad. News Politics Culture & Society Economy Opinion Portraits In Focus Blogs GI Files Syria Files Arabic Edition Follow Al-Akhbar on Twitter Like Al-Akhbar on Facebook Subscribe to our RSS Feed Syrian crisis 'boosts' local production in Lebanon. *Al Akhbar*. 2014, č. 10.

SEZNAM GRAFŮ A OBRÁZKŮ

Grafy

Graf č. 1 Podíl syrských uprchlíků v jednotlivých státech (ke dni 22. 1. 2015)	22
Graf č. 2 Vývoj počtu obyvatelstva v Libanonu 1980 – 2015 (v tisících).....	29
Graf č. 3 Predikce vývoje obyvatelstva v Libanonu (v tisících) do roku 2050	29
Graf č. 4 Národnostní složení obyvatel Libanonu.....	30
Graf č. 5 Podíl počtu místních obyvatel a uprchlíků v jednotlivých provinciích Libanonu	45
Graf č. 6 Vývoj počtu syrských uprchlíků na území Libanonu od roku 2012.....	46
Graf č. 7 Podíl počtu Syřanů žijících v Libanonu (2011).....	47
Graf č. 8 Podíl počtu Syřanů žijících v Libanonu (1. 2. 2015).....	47
Graf č. 9 Podíl počtu Syřanů žijících v Libanonu (predikce: konec roku 2015).....	47
Graf č. 10 Vývoj HDP Libanonu (2010 – 2016)	50
Graf č. 11 Srovnání očekávaného vývoje HDP Libanonu a ostatních států Blízkého východu.....	51

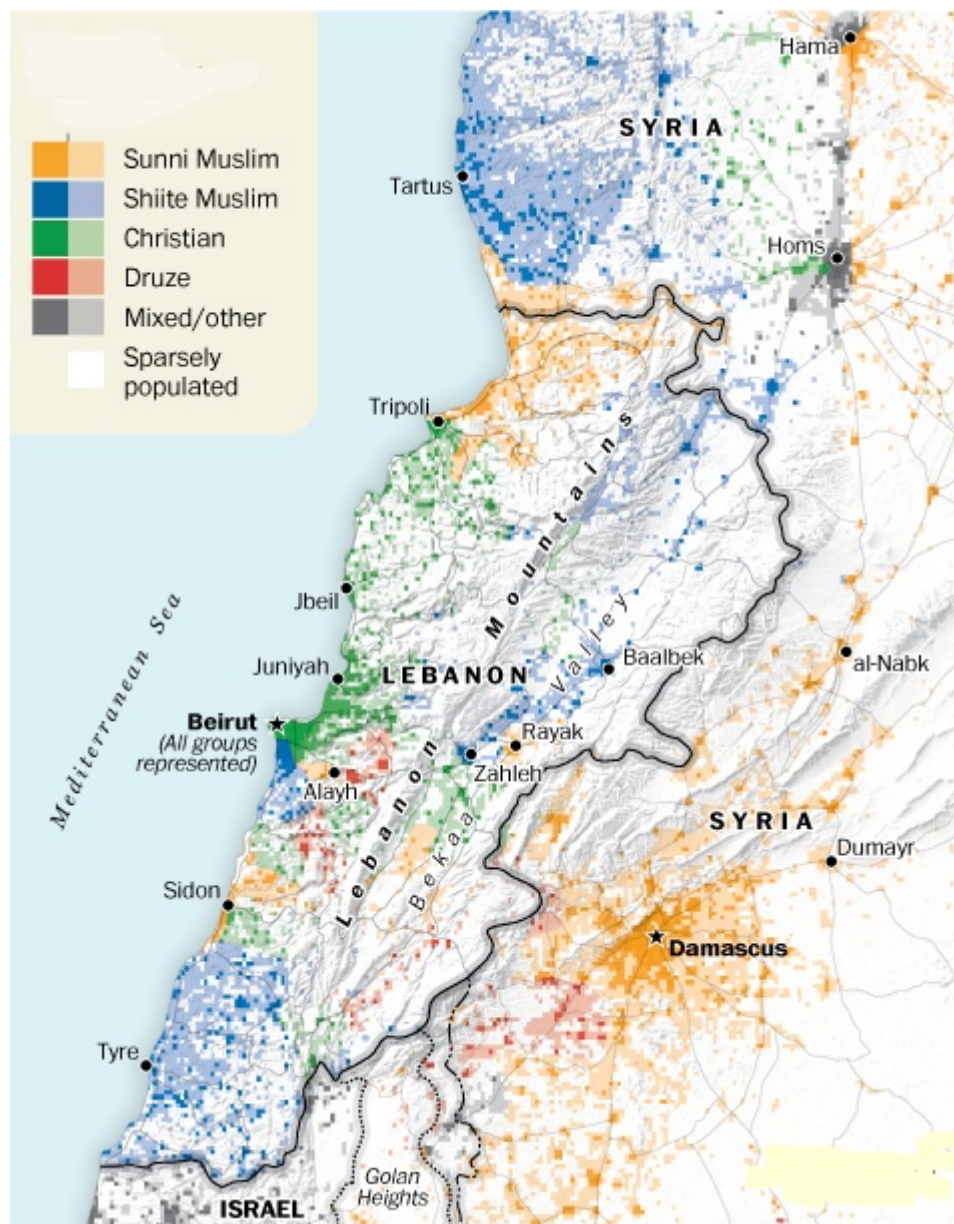
Obrázky

Obrázek č. 1 Poloha Libanonu na mapě Blízkovýchodního regionu.....	28
Obrázek č. 2 Rozložení syrských uprchlíků v jednotlivých libanonských provinciích.....	44

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 Náboženské složení obyvatelstva Libanonu podle odhadu o jejich geografickém rozmístění	I
Příloha 2 Dotazník pro odbornou veřejnost	II
Příloha 3 Dotazník pro syrské uprchlíky žijící v Libanonu	III
Příloha 4 Dotazník pro obyvatele Libanonu	III

Příloha 1 Náboženské složení obyvatelstva Libanonu podle odhadu o jejich geografickém rozmístění

Zdroj: Central Intelligence Agency: The World Factbook: Lebanon: Population.

Příloha 2 Dotazník pro odbornou veřejnost

Oblast vývoje ozbrojeného konfliktu v Sýrii

1. Dá se podle Vás odhadnout, jak bude občanská válka v Sýrii probíhat?
2. Jak podle Vás ovlivňuje konflikt v Sýrii působení nadnárodních organizací?
3. Jsou konflikty v Sýrii, Libanonu a Iráku navzájem propojené?

Problematika uprchlíků

4. Jaké jsou majetkové poměry syrských uprchlíků?
5. Jak se podle Vás stává k syrským uprchlíkům libanonská společnost?
6. Jaké problémy souvisí s příjmem syrských uprchlíků?
7. Jaká opatření by měla být podle Vás učiněna, aby uprchlíků nepřibývalo, nebo alespoň aby byl jejich počet udržitelný?

Otázka stability politického systému Libanonu

8. Jakým způsobem destabilizuje Syrský konflikt politický systém v Libanonu?
9. Jak to, že v Libanonu ještě není občanská válka? Neděje se tam něco podobného jako v Sýrii?

Hospodářské dopady konfliktu v Sýrii na Libanon

10. Jaké má podle Vás konflikt v Sýrii na Libanon hospodářské dopady? Souvisí tyto dopady pouze s uprchlíky? Jak jinak se to ještě projevuje?

Dopady přítomnosti syrských uprchlíků v libanonské společnosti

- 11. Dokážete pojmenovat, jaké má přítomnost Syřanů v Libanonu dopady na společnost?

Zdroj: Vlastní zpracování.

Příloha 3 Dotazník pro syrské uprchlíky žijící v Libanonu

1. Jaký byl důvod Vašeho odchodu ze Sýrie a proč jste si vybrali právě Libanon?
2. Jak se Vám v Libanonu žije, co považujete za dobré, co naopak za špatné?
3. V čem spatřujete vstřícnost libanonské společnosti vůči přítomnosti syrských uprchlíků?
4. Napadá Vás, jaké opatření by libanonská vláda mohla pro syrské občany žijící v Libanonu udělat, aby se jim zde lépe žilo?
5. Co dalšího by Váš život v Libanonu usnadnilo?
6. Jaké vidíte řešení situace v Sýrii?

Zdroj: Vlastní zpracování.

Příloha 4 Dotazník pro obyvatele Libanonu

1. Jak vnímáte syrské uprchlíky v Libanonu?
2. Co je podle Vás na jejich přítomnosti ve Vaší zemi nejhorší?
3. Jak osobně Vás ovlivňuje přítomnost syrských uprchlíků v zemi?
4. Jak by podle Vás měla vláda postupovat, aby zamezila jejich dalšímu příchodu?
5. Jaká opatření by měla být učiněna, aby se Vám se Sýřany lépe žilo?
6. Jaké jsou podle Vás stěžejní dopady přítomnosti uprchlíků ze Sýrie v Libanonu?
7. Snižuje podle Vás přítomnost syrských uprchlíků v zemi vaši životní úroveň? Jak?

Zdroj: Vlastní zpracování.

Příloha L – Bibliografické údaje

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Silvie Otayek

Obor: Sociální a mediální komunikace

Forma studia: kombinované studium

Název práce: Vliv syrského konfliktu na Libanon

Rok: 2015

Počet stran textu: 70

Celkový počet stran příloh: 4

Počet titulů českých použitých zdrojů: 7

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 11

Počet internetových zdrojů: 31

Vedoucí práce: Mgr. Libor Svoboda, Ph.D